

Bijlagen bij begroting 2023

Bijlage A Materieel evenwicht

Volgens de financiële toezichtkaders en de voorschriften beschreven in het BBV moet de begroting 2023, dan wel de meerjarenraming materieel in evenwicht zijn, waarbij structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Dit betekent dat het begrotingsresultaat 'geschoond' moet zijn van incidentele baten en lasten. Uitgaande van een totaal aan structurele lasten en structurele baten ziet het materieel begrotingsevenwicht er in meerjarig perspectief als volgt uit:

Bedragen x € 1.000		2023		2024		2025		2026	
Prg.		lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Begroting									
1	Mutaties reserve verkiezingen	141	220	142	220	142	220	142	220
1	Voortzetting Programma Angelslo	200		200					
2	Storting tbv voortzetting SRLE	100		100		100			
2	Campus Emmen	200							
2	Vervolg BLING	150							
2	Mutaties reserve SIOF	1.000	500		800		800		800
2	Recreatieve ontwikkeling Bargerveen			300		300		300	
2	Ontwikkelfonds Emmen Centrum	250		250		250		250	
2	Werkbudgetten Circulaire Economie	250		250		250		250	
5	Mutaties reserve SIOF				865		865		865
5	Vervolg Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe			865		865		865	
5	Mutaties reserve fysieke leefomgeving		405		80		80		80
5	Mutaties reserve bodemsanering		414						
5	Gebiedsontwikkeling Angelslo	100		100		100			
5	Verhoging energielasten gemeentelijk vastgoed	500		500		500			
5	Bodemdaling	335							
7	Verwijderen parkeervoorziening P-Schapenveenweg					650			
7	Onderzoek waterbeheer en onderhoud	150							
7	PEV storting exploitatie Schapenveenweg					490			
8	Verhuizing CBK de Fabriek en Rensenpark	105							
8	Onttrekking aan reserve Corona		199		199				
8	Culturele programmering opening CBK	100		50					
9	Onttrekking aan reserve Corona		100		50				
10	Onttrekking aan reserve bodemsanering		300		300		300		
10	Vrijval reserve fysieke leefomgeving		300		300		300		300
10	Reservemutaties storting versterking weerstandsvermogen	3.400		3.400		3.400			
div	Overige reservemutaties < €100.000	187	87	187	50	271	50	79	50
Totaal incidentele lasten/baten		7.168	2.525	6.344	2.864	6.828	3.105	1.886	2.315
Saldo incidentele lasten/baten (A)		-4.643		-3.480		-3.723		429	
Begrotingsresultaat (B)		3.310		7.575		10.188		-8.455	
Materieel evenwicht (B - A)		7.953		11.055		13.911		-8.884	

*Alleen incidentele baten en lasten boven € 100.000 zijn opgenomen.

Voor het bepalen van het materieel evenwicht in de Begroting 2023 is de handreiking Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten (van de provinciale toezichthouders) toegepast. Het verschil met voorgaande jaren is dat structurele toevoegingen aan reserves ook worden aangemerkt als structureel, eerder werden alle reservemutaties als incidenteel beschouwd.

In principe worden alle reservemutaties beschouwd als incidenteel tenzij het een amortisatiereserve betreft of een structurele toevoeging aan een reserve. In bovenstaande tabel zijn alle reservemutaties grijs weergegeven. Daarnaast zijn alleen incidentele baten en lasten groter dan € 100.000 opgenomen om te voorkomen dat het een heel uitgebreid overzicht wordt. Deze specifieke posten worden hierna nader toegelicht. Tot slot is nog een totaaloverzicht toegevoegd van alle incidentele en structurele reservemutaties per programma.

Voortzetting Programma Angelslo

Het programma Toekomstbestendig Angelslo eindigde formeel op 1 juli 2021. Omdat de inzet van het huidige programma Angelslo als positief wordt ervaren, is de intentie uitgesproken om het programma voort te zetten tot 1 januari 2025. Gezien de einddatum wordt dit budget dus als incidenteel aangemerkt.

Campus Emmen

Dit betreft eenmalige kosten voor het opstellen van een Integraal Ontwikkelperspectief Campus Emmen (inzet interne uren en externe bureaus en bijkomende kosten).

Vervolg BLING

De subsidie voor BLING ('Blockchain IN Government') eindigt in 2023. Voorgesteld is om incidenteel nog een werkbudget beschikbaar te stellen om te onderzoeken of dit nog verder doorgezet kan worden.

Gebiedsontwikkeling Angelslo

Voor de gebiedsontwikkeling is nog voor een beperkte periode van 3 jaar budget beschikbaar gesteld.

Recreatieve ontwikkeling Bargerveen

Het budget is bedoeld voor co-financiering ten behoeve van investeringen in het natuurpark. Dit heeft een tijdelijk karakter en is daarom als incidenteel aangemerkt.

Ontwikkelfonds Emmen Centrum

Het gaat om een bijdrage van totaal € 1,0 mln. verdeeld over 4 jaar en dus incidenteel.

Werkbudgetten Circulaire Economie

Het doel van de werkbudgetten is om in de komende jaren onderzoek te doen en bedrijven te stimuleren. Het gaat hierbij om een eerste extra impuls voor een periode van vier jaar, de dekking hiervoor komt uit de reserve SIOF.

Vervolg Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe

De gemeente Emmen werkt samen met vijf andere gemeenten en de provincie samen in de Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe. Vanuit de deelnemers wordt incidenteel budget beschikbaar gesteld als co-financiering om grote projecten te kunnen realiseren. Vanwege beperkte looptijd is dit aangemerkt als incidenteel.

Verhoging energielasten gemeentelijk vastgoed

De markt voor energie is bijzonder onvoorspelbaar. Bij de kadernota zijn de budgetten al structureel verhoogd. Bij de begroting is nog eens incidenteel voor € 500.000 opgenomen voor drie jaar vanuit de verwachting dat daarna de energieprijzen zijn genormaliseerd of er voldoende (energiebesparende) maatregelen zijn genomen om dit binnen de reguliere begroting op te vangen.

Bodemdaling

De financiële consequenties voor de gemeente bij de aanpak van schade aan panden ten gevolge van bodemdaling is omgeven met onzekerheden. Voor 2023 moet in ieder geval rekening gehouden worden met het instellen van een subsidieregeling en een eventuele aansluiting bij het landelijk fonds duurzaam funderingsherstel. Vooralsnog is de verwachting dat dit incidenteel is.

Verwijderen parkeervoorziening P-Schapenveenweg

Het betreft een tijdelijke parkeervoorziening. De incidentele kosten voor het verwijderen van deze parkeervoorziening in 2025 worden geschat op circa € 650.000.

Onderzoek waterbeheer en onderhoud

Er is bij de kadernota 2023 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar de effecten van de klimatologische veranderingen op het beheer en onderhoud van het waterbeheer in Emmen.

Verhuizing CBK de Fabriek en Rensenpark

In 2023 is de verhuizing van CBK de Fabriek én Rensenpark naar de nieuwbouw voorzien. Hiervoor is bij de kadernota 2023 eenmalig budget beschikbaar gesteld.

Culturele programmering opening CBK

Vanwege de verhuizing van het CBK naar de nieuwe locatie in het voormalig Biochron in het Rensenpark, wordt gekozen voor een passend openingsprogramma. Hiervoor wordt tijdelijk extra budget beschikbaar gesteld in 2023 en 2024.

Reservemutaties

De overige posten betreffen stortingen en onttrekkingen aan de reservemutaties, die conform de handreiking Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten als incidenteel worden aangemerkt.

Overzicht incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Onderstaand overzicht geeft meerjarig inzicht in de structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen per programma aan de reserves en sluit aan bij het overzicht van de baten en lasten in meerjarig perspectief zoals opgenomen in paragraaf 1.2 van de Financiële begroting.

	2023	2024	2025	2026
Incidenteel				
Onttrekkingen incidenteel				
Programma 1	-220.000	-220.000	-220.000	-220.000
Programma 2	-537.000	-800.000	-800.000	-800.000
Programma 3	-	-	-	-
Programma 5	-818.592	-945.000	-945.000	-945.000
Programma 7	-	-	-490.000	-
Programma 8	-199.000	-199.000	-	-
Programma 9	-100.000	-50.000	-	-
Programma 10	-650.000	-650.000	-650.000	-350.000
Toevoegingen incidenteel				
Programma 1	141.278	142.278	142.278	142.278
Programma 2	1.100.000	100.000	100.000	-
Programma 4	68.611	68.611	68.611	68.611
Programma 5	38.827	38.827	38.827	38.827
Programma 6	2.000	2.000	2.000	2.000
Programma 7	108.000	108.000	108.000	-
Programma 8	11.657	11.657	11.657	11.657
Programma 9	21.422	21.422	21.422	21.422
Programma 10	3.400.000	3.400.000	3.441.802	-
Totaal incidenteel	2.367.203	1.028.795	829.597	-2.030.205
Structureel				
Onttrekkingen structureel				
Programma 4	-146.003	-146.003	-146.003	-146.003
Programma 5	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Programma 7	-24.550	-31.600	-31.600	-31.600
Programma 8	-224.350	-224.350	-224.350	-190.922
Programma 9	-29.089	-29.089	-29.089	-29.089
Toevoegingen structureel				
Programma 2	200.000	150.000	150.000	150.000
Programma 5	996.000	1.086.000	1.131.000	1.131.000
Programma 10	100.000	268.922	293.669	293.669
Totaal structureel	837.008	1.038.880	1.108.627	1.142.055
Totaal reservemutaties	3.204.211	2.067.675	1.938.224	-888.150

Bijlage B Nota reserves en voorzieningen

1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de wettelijke en gemeentelijke kaders aangaande reserves en voorzieningen opgenomen. In hoofdstuk 2 volgen de reserves en voorzieningen 2023. In hoofdstuk 3 wordt een meerjarig beeld gegeven van de reserves en voorzieningen tot 2026. In hoofdstuk 4 wordt een detailoverzicht weergegeven per reserve.

1.1 Wettelijk kader

Hieronder is het wettelijk kader vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegelicht.

Reserves

Reserves zijn de vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. Bedrijfseconomisch gezien zijn reserves vrij te bestemmen (al kan het politiek bestuur aan bepaalde reserves een bestemming geven). De reserves worden onderscheiden in algemene en bestemmingsreserves.

Algemene reserve (vrij vermogen)

Dit betreft de algemene reserve. Hieraan is geen bestemming verbonden.

Bestemmingsreserves

Dit betreft reserves waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Het kenmerk hiervan is dat de bestemming nog kan worden gewijzigd door de raad. Het wijzigen van de bestemming van een reserve heeft overigens meestal wel financiële en/of beleidsmatige consequenties. Ook de amortisatiereserves en de egalisatiereserves worden tot de bestemmingsreserves gerekend.

Amortisatiereserves

De amortisatiereserves zijn bedoeld om ontvangen investeringsbijdragen gedurende de gebruiksduur van het investeringsgoed in jaarlijkse termijnen ten gunste van de exploitatie te laten komen. Dit wordt gedaan omdat de investeringsbijdragen niet rechtstreeks op het actief in mindering mogen worden gebracht. Door amortisatie wordt een deel van de kapitaallasten opgevangen door een onttrekking aan de reserve.

Egalisatiereserves

Bestemmingsreserves die dienen om de kosten gelijkmatig over de jaren te verdelen (bijvoorbeeld de lasten van verkiezingen).

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen leiden. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten of ongewenste schommelingen op te vangen in tarieven.

Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Onder voorzieningen worden wettelijk verstaan:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in het voorafgaande begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Binnen de gemeente worden bij de verslaglegging twee types voorzieningen gehanteerd:

1. Voorzieningen
2. Voorzieningen gepresenteerd als waardevermindering

De voorzieningen die gepresenteerd worden als waardevermindering betreffen o.a. de voorzieningen voor oninbaarheid van debiteuren, de voorzieningen voor grondexploitaties, de voorziening voor stadionbedrijf Emmen bv en de voorziening aandelenkapitaal Wildlands.

1.2 Gemeentelijk kader

De nota reserves en voorzieningen vormt het gemeentelijk beleidskader voor de reserves en voorzieningen.

- In principe geen rentetoevoeging aan bestemmingsreserves, tenzij wettelijk verplicht dan wel specifiek door de raad besloten;
- Geen rentetoevoeging aan voorzieningen, tenzij sprake is van contante waarde c.q. een wettelijke verplichting;
- Alleen de raad kan een reserve of voorziening instellen.

Voor het vormen van reserves worden de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- Voor het vormen van een reserve is altijd een expliciet besluit van de raad nodig. Dit kan bij vaststelling van de begroting, jaarrekening of een afzonderlijk raadsbesluit
- Uitgangspunt is een zo klein mogelijk aantal reserves; in eerste instantie wordt getracht om financiële ruimte binnen de meerjarenbegroting om te zetten in budgetten of te reserveren in de algemene reserve.
- Het beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen moet simpel en transparant zijn
- Bij vorming van een reserve moet in het raadsvoorstel worden aangegeven: de naam, de grondslag en het doel van de reserve, evenals de wijze van voeding, de rentetoevoeging en het meerjarig perspectief van de reserve.

Voor het toevoegen of aanwenden van reserves worden de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- Toevoeging en aanwending met meer dan € 400.000 gebeuren bij afzonderlijk raadsbesluit, tenzij door de raad is besloten om jaarlijks een bepaald saldo, of bepaalde uitgaven, te muteren op de betreffende reserve.
- Toevoeging en aanwending tot € 400.000 gebeuren bij afzonderlijk collegebesluit, tenzij door de raad is besloten om jaarlijks een bepaald saldo, of bepaalde uitgaven, te muteren op de betreffende reserve.
- Aanwendungen > € 400.000 passend binnen de voorwaarden en doelstelling van de reserve kunnen bij besluit begrotingswijzigingen, bestuursrapportage, begroting of jaarrekening aan de raad worden voorgelegd.
- Aanwendungen welke niet (geheel) passen binnen de voorwaarden en doelstelling van de reserve dienen bij afzonderlijk raadsbesluit te worden voorgelegd.

2. Reserves en voorzieningen 2023

2.1 Omvang reserves en voorzieningen

De geraamde omvang van de reserves en voorzieningen wordt hierna samengevat weergegeven. De indeling van de reserves en voorzieningen is overeenkomstig de BBV.

(bedragen x € 1.000)	stand			saldo 31-12-2023
	01-01-2023	vermeerdering	vermindering	
<u>Algemene reserve</u>	27.915	3.466	0	31.381
<u>Bestemmingsreserves</u>				
Egalisatiereserves	7.160	266	257	7.169
Amortisatiereserves	5.381	0	459	4.922
Overige bestemmingsreserves	24.446	2.456	2.268	24.634
Totaal reserves	64.901	6.188	2.984	68.105
<u>Voorzieningen</u>				
Voorzieningen (zijnde waardeverminderingen)	49.308	382	3	49.687
Subtotaal reserves en voorzieningen	114.209	6.570	2.987	117.792
Overige voorzieningen	11.166	448	1.306	10.308
Totaal reserves en voorzieningen	125.375	7.018	4.293	128.100

De bovenstaande gepresenteerde standen zijn op basis van genomen raadsbesluiten.

2.2 Nieuwe reserves en voorzieningen

Onderstaande reserves worden bij de begroting 2023 voor het eerst opgenomen in deze nota. Eerder is al besloten om deze reserves in te stellen.

Nieuwe reserves:

- Reserve Beschermd Wonen
- Reserve Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang
- Reserve brede aanpak dak- en thuisloosheid

3. Totaaloverzicht reserves en voorzieningen meerjarig

In onderstaande overzichten wordt per reserve het meerjarenperspectief geschetst. Dit perspectief is gebaseerd op de door de raad genomen besluiten.

3.1 Actieve reserves

(bedragen x € 1.000)	SALDO 1-1-2023	SALDO 1-1-2024	SALDO 1-1-2025	SALDO 1-1-2026	SALDO 1-1-2027
ALGEMENE RESERVE					
Algemene reserve	27.915	31.381	34.847	38.313	38.379
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	27.915	31.381	34.847	38.313	38.379
AMORTISATIERESERVES					
Amortisatiereserve investeringen gesubs.instelling	218	25	0	0	0
Amortisatiereserve Willinkplein Zuid	925	900	875	850	825
Amortisatiereserve Nieuw Weerdinge	155	145	136	127	118
Amortisatiereserves sporthal Klazienaveen	293	281	270	259	248
Amortisatiereserve schoolgebouwen	2.510	2.364	2.218	2.072	1.926
Amortisatiereserve sportvelden	161	112	64	15	0
Amortisatiereserve reconstructie N391-N34	604	588	573	557	542
Amortisatiereserve reconstructie N391-N862	282	282	275	268	261
Amortisatiereserve afronding Boulevard Noord	234	224	214	204	194
Herwaarderingsreserve	0	0	0	0	0
TOTAAL AMORTISATIERESERVES	5.381	4.922	4.625	4.352	4.113
EGALISATIERESERVES					
Reserve overlegpartners	578	578	578	578	578
Onwikkeling Landelijk Gebied	109	109	109	109	109
Exploitatie woonwagens	545	562	578	594	611
Vastgoedexploitatie woonwagens	418	418	418	418	418
Fonds Museale voorzieningen	64	64	64	64	64
Jeugbeleid	115	115	115	115	115
Reserve ESF	655	655	655	655	655
Reserve Emmen vernieuwt	1.384	1.455	1.563	1.181	1.181
Reserve Arbeidsmarktregio	3.098	3.098	3.098	3.098	3.098
Egalisatiefonds verkiezingen	193	115	37	1	0
TOTAAL EGALISATIERESERVES	7.160	7.169	7.215	6.814	6.829
BESTEMMINGSRESERVES					
Evenementenfonds	0	100	200	300	400
Reserve strategische innovatie- en ontwikkeling	4.001	4.501	2.836	1.171	-494
Fonds herstructurering Centrum Emmen	0	0	0	0	0
Reserve city-marketing	8	8	8	8	8
Stimuleringsregeling Revitalisering Landbouw Emmen	100	200	300	400	400
Fonds economische Structuurversterking	183	283	383	483	583
Fonds Bouwen, Duurzaamheid & Jeugdwerkloosheid	237	237	237	237	237
Reserve MO/VO	8	8	8	8	8
Reserve beschermd wonen	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071
Reserve brede aanpak dak- en thuisloosheid	928	928	928	928	928
Reserve Veiligheid	15	15	15	15	15
Reserve Fysieke leefomgeving	103	43	308	573	838
Reserve bodemsanering	4.271	3.863	3.869	3.875	4.181
Fonds dorpen en wijken	73	218	453	733	1.013
Reserve Nationaal actieplan Bewegen	0	0	0	0	0
Reserve BK bezit	51	51	51	51	51
Calamiteitenfonds accommodaties	538	538	538	538	538
Reserve asielzoekers / statushouders	30	30	30	30	30
Reserve uitbetaling claims aansprakelijkheid	200	200	200	200	200
Bestemmingsreserve onderhoud	1.616	1.676	1.736	1.796	1.856
Reserve Corona	7.844	7.545	7.296	7.296	7.296
Reserve bedrijfsvoering	423	373	323	273	223
Reserve onderhoud gymzalen	14	14	14	14	14
Reserve Boekwaarden	2.733	2.733	2.733	2.733	2.733
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	24.446	24.634	23.536	22.733	22.129
Totaal algemene reserve	27.915	31.381	34.847	38.313	38.379
Totaal egalisatiereserves	7.160	7.169	7.215	6.814	6.829
Totaal amortisatiereserves	5.381	4.922	4.625	4.352	4.113
Totaal bestemmingsreserves	24.446	24.634	23.536	22.733	22.129
Totaal alle reserves	64.901	68.105	70.223	72.211	71.450

3.2 Voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	saldo per 01-01-23	saldo per 01-01-24	saldo per 01-01-25	saldo per 01-01-26	saldo per 01-01-27
Voorzieningen (waardeverminderingen)					
Voorziening dubieuze debiteuren	338	338	338	338	338
Voorziening belastingdebiteuren	870	1.250	1.630	2.010	2.390
Voorziening boekwaarden schoolgeb.	3.209	3.209	3.209	3.209	3.209
Voorziening GKB risicofonds	17	17	16	16	15
Voorziening bijstandsdebiteuren	1.538	1.538	1.538	1.538	1.538
Voorziening grondvoorr. / ov. gronden	4.551	4.551	4.551	4.551	4.551
Voorziening grondexploitaties	23.183	23.183	23.183	23.183	23.183
Voorziening deeln. Stadionbedrijf Emme	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
Voorziening lening CQ	615	615	615	615	615
Voorziening lening stadionbedrijf	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125
Voorziening aandelenkapitaal Wildlands	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Voorziening wethouderspensioenen	2.061	2.061	2.061	2.061	2.061
Subtotaal	49.308	49.688	50.067	50.447	50.826
Voorzieningen (overig)					
Voorziening riolering	8.033	7.589	6.998	6.198	5.456
Voorziening afvalstoffenheffing	1.726	1.094	1.326	1.558	1.790
Voorziening sloopkosten Aquarena	170	170	170	170	170
Voorziening groot onderh. Atlas theater	1.238	1.456	1.674	1.892	2.110
Subtotaal	11.166	10.308	10.168	9.817	9.525
Totaal voorzieningen	60.474	59.996	60.235	60.264	60.351

De toereikendheid van de voorzieningen wordt jaarlijks beoordeeld en door de accountant gecontroleerd. Van deze voorzieningen verdient de voorziening 'grondexploitaties' een nadere toelichting.

Grondexploitaties

Conform het voorzichtigheidsbeginsel dienen voorziene verliezen direct genomen te worden zodra deze bekend zijn. Voor een verwacht negatief resultaat van de grondcomplexen wordt een voorziening getroffen die ieder jaar op basis van het jaarresultaat wordt bijgesteld. Per 1 januari 2022 is er voor de grondcomplexen een voorziening getroffen van in totaal € 23,2 mln. Deze is als volgt opgebouwd:

(bedragen x € 1.000)	
Getroffen voorziening	
7045 Oude Meerdijk	503
7050 Delftlanden	6.280
7065 Klokkenslag	1.245
7093 Rondom de bibliotheek	0
7106 Emmermeer - Winkelcentrum	34
7122 Emmen - Oude Brandweerlocatie	0
7128 Emmermeer-Knarrenhof	69
7265 Mandebroek	6
7511 Achter de Dorpshoeve	141
7061 Vreding e.o.	412
7196 Bedrijvenpark A37	255
7198 Pollux IV	1.679
7420 De Tweeling	9.023
7450 Businesspark Meerdijk	3.539
	23.186

4. Detailoverzicht actieve reserves

Kanttekeningen bij dit hoofdstuk;

- In de volgende paragrafen wordt gesproken over een geclaimd deel van de reserves en een vrij deel van de reserves. Het geclaimde deel bevat de onttrekkingen in de periode 2023 – 2026 waarover de raad al besluiten heeft genomen. Het vrije deel is dat deel van de reserve waaraan nog geen concrete besteding is gegeven.
- Op het moment dat er een voorgenomen besteding voor de reserve bestaat (waarover nog geen besluit is genomen) is deze toegelicht.
- De individuele claims op de reserves worden in deze nota niet beschreven omdat de raad hierover al eerder heeft besloten.

4.1 Algemene reserve

NAAM	75103 ALGEMENE RESERVE
Ingesteld bij	Wet
Functie	Bufferfunctie / Financieringsfunctie
Doel	Het afdekken van eventuele begroting- of rekeningtekorten.
Toevoeging	Eventuele overschotten op de begroting en/of rekening worden aan deze reserve toegevoegd (dit na specifieke resultaatbestemmingen).
Onttrekking	-
Saldo begin 2023	€ 27.914.551
Toevoegingen t/m 2026	€ 13.864.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 3.400.000
Saldo eind 2026	€ 38.378.551
Vrij te besteden deel	€ 38.378.551

4.2 Egalisatiereserves

NAAM	75308 Egalisatiereserve verkiezingen
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 26 september 1996
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	De doelstelling van deze reserve is het middelen van de kosten voor verkiezingen zodat een evenwichtig begrotingsbeeld ontstaat.
Toevoeging	Jaarlijks € 141.278
Onttrekking	In geval van een negatief dan wel positief saldo op het product verkiezingen en referenda wordt het saldo op deze reserve gemuteerd. Hiervoor is geen expliciet raadsbesluit nodig.
Saldo begin 2023	€ 193.364
Toevoegingen t/m 2026	€ 609.914
Geclaimd deel t/m 2026	€ 803.278
Saldo eind 2026	€ 0
Vrij te besteden deel	Nihil, de reserve is bedoeld voor de egalisatie van resultaten op het product verkiezingen en referenda

NAAM	75304 Egalisatiereserve overlegpartners
Ingesteld bij	Collegebesluit van 11-04-2006 (BW 06.0451), als uitwerking van de raadscommissie van 06-10-2005. Bevestiging in raadsbesluit van 15 december 2009 (RA09.0137)
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	De Erkende Overleg Partners (EOP's) hebben de mogelijkheid om overgebleven gelden te sparen, welke in deze reserve worden beheerd.
Toevoeging / Onttrekkingen	Jaarlijks worden de overgebleven EOP-budgetten toegevoegd aan deze reserve, omdat de budgetten toehoren aan de EOP's is geen raadsbesluit vereist voor de toevoeging/onttrekking aan deze reserve.
Bijzonderheden	Gedurende een aantal jaren hebben de restantbudgetten van de EOP's via de resultaatbestemmingsreserves gelopen en werden dan in het jaar x+1 weer aan de lopende exploitatiebudgetten toegevoegd. Voor een beter inzicht in de budgetten wordt deze reserve weer actief gebruikt.
Saldo begin 2023	€ 577.751
Toevoegingen t/m 2026	€ 0
Geclaimd deel t/m 2026	€ 0
Saldo eind 2026	€ 507.751
Vrij te besteden deel	Nihil

NAAM	75321 Egalisatiereserve Ontwikkeling landelijk gebied
Ingesteld bij	Collegebesluit van 11-04-2006 (BW 06.0451), als uitwerking van de raadscommissie van 06-10-2005. Bevestiging in raadsbesluit van 15 december 2009 (RA09.0137)
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Sinds 1998 stelt de raad een budget beschikbaar voor Duurzame Ontwikkeling van het Landelijk Gebied, de DOLG-subsidie. Indien het budget ontoereikend is kan deze reserve worden aangesproken.
Toevoeging	Restanten op het reguliere DOLG-budget worden aan het einde van het jaar toegevoegd aan deze reserve. Hiervoor is geen raadsbesluit vereist
Onttrekking	Een onttrekking aan de reserve kan zonder raadsbesluit mits voldaan wordt aan Beleidsregel Subsidieverlening Duurzame Ontwikkeling Landelijk Gebied.
Saldo begin 2023	€ 109.165
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 109.165
Vrij te besteden deel	€ 109.165

NAAM	75324 Egalisatiereserve Exploitatie woonwagens
Ingesteld bij	Raadsbesluit 1997
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Uitvoering van achterstallig onderhoud aan woonwagens en/of verkoop van woonwagens beneden de boekwaarde.
Toevoeging	Vanaf 1997 wordt jaarlijks een bedrag t.l.v. de exploitatie gebracht en aan deze reserve toegevoegd.
Onttrekking	Standaard
Bijzonderheden	Op dit moment wordt gewerkt aan de herinrichting van de diverse woonwagenkampen. Het krediet voor de herinrichting is echter niet toereikend om hier ook achterstallig/groot onderhoud uit te financieren. In de komende jaren zal er dan ook een beroep worden gedaan op de reserve om dit onderhoud te financieren.
Saldo begin 2023	€ 545.390
Toevoegingen t/m 2026	€ 65.476
Geclaimd deel t/m 2026	€ 0
Saldo eind 2026	€ 610.866
Vrij te besteden deel	Nihil, benodigd voor achterstallig onderhoud

NAAM	75319 Vastgoedexploitatie woonwagen
Ingesteld bij	Raadsbesluit 2013
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	De voor- en nadelen van de vastgoedexploitatie worden hier verrekend. Daarnaast worden de opbrengsten van de verkoop van standplaatsen die buiten de sociale kernvoorraad vallen toegevoegd.
Toevoeging	
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 417.747
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 417.747
Vrij te besteden deel	Nihil, benodigd voor achterstallig onderhoud

NAAM	75357 Egalisatiereserve museale voorzieningen
Ingesteld bij	Programmabegroting 2008 van 5 november 2007 (RA 07.0115)
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Bij het vaststellen van de programmabegroting 2008 is besloten tot instelling van de reserve museale voorzieningen waarmee museale- en erfgoedinstellingen worden geholpen met het ontwikkelen van marketing- en PR-instrumenten. Daarmee wordt de bekendheid van de instelling en wat zij te bieden hebben vergroot.
Toevoeging	Jaarlijks wordt er een bedrag van € 50.000 aan deze reserve toegevoegd
Onttrekkingen	<p>Bijdrage in de kosten van nieuwe initiatieven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Max € 50.000 per aanvraag • Aanvraag mogelijk door profit en non-profit organisaties <p>Bijdrage in investeringen en groot onderhoud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Max € 15.000 per aanvraag voor investeringen • Max € 7.500 per aanvraag voor inrichting en inventaris • Aanvraag mogelijk door non-profit organisaties <p>Bijdrage aan publieksinitiatieven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Max € 2.500 per aanvraag voor marketing en PR • Max € 5.000 per aanvraag voor publieksactiviteiten • Aanvraag mogelijk door non-profit organisaties
Saldo begin 2023	€ 63.589

Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 63.589
Vrij te besteden deel	€ 63.589

NAAM	75378 Bestemmingsreserve Emmen Vernieuwt
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 24 mei 2017 (RA17.0024)
Functie	Financieringsfunctie / egalisatiefunctie
Doel	In het kader van de financiële verantwoording van Emmen Vernieuwt, ten behoeve van een adequate projectbeheersing en ten behoeve van de egalisatie van exploitatiebudgetten met betrekking tot Emmen Vernieuwt is het belangrijk dat de gemeentelijke financiële administratie ten aanzien van het project adequaat wordt ingericht.
Toevoeging / Onttrekkingen	De bestemmingsreserve Emmen Vernieuwt is ingesteld voor de egalisatie van de kosten en opbrengsten m.b.t. het project.
Saldo begin 2023	€ 1.384.435
Toevoegingen t/m 2026	€ 324.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 527.000
Saldo eind 2026	€ 1.181.435
Vrij te besteden deel	Nihil

NAAM	75303 Reserve Arbeidsmarkt Regio Drenthe
Ingesteld bij	Raad 30 juni 2016
Functie	Bestedingsfunctie / egalisatiefunctie
Doel	Voor de uitvoering van regionale projecten worden door het Rijk middelen beschikbaar gesteld. Als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Drenthe ontvangt de gemeente Emmen deze middelen van het Rijk. Dit heeft tot gevolg dat Emmen, als centrumgemeente, specifieke taken heeft ten aanzien van verantwoording, monitoring en afrekening. De samenwerking in de arbeidsmarktregio is in de afgelopen jaren organisch gegroeid. Er zijn in het afgelopen jaar stappen gezet om de samenwerking in de arbeidsmarktregio verder te professionaliseren. Het (verder) borgen en optimaliseren van deze REGIONALE-financiën in het kader van de arbeidsmarktregio maakt daar onderdeel van uit.
Toevoeging	De niet bestede middelen aangaande projecten gerelateerd aan de arbeidsmarktregio worden gestort in deze reserve, waarbij e.e.a. steeds aan de raad wordt voorgelegd. De beschikkingsbevoegdheid wordt bij het college neergelegd. E.e.a. op basis van het collegebesluit BW16.0517 d.d. 17-05-2016
Onttrekking	De beschikkingsbevoegdheid is neergelegd bij het college.
Saldo begin 2023	€ 3.098.495
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 3.098.495
Vrij te besteden deel	Nihil De reserve Arbeidsmarktregio Drenthe zijn de niet bestede middelen, die bestemd zijn voor de regionale arbeidsmarkt, waarin de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Hoogeveen, Midden-Drenthe en Emmen participeren.

NAAM	75315 Jeugdbeleid
Ingesteld bij	Kadernota 2018 pagina 74 bijlage 4
Functie	Bestedingsfunctie / egalisatiefunctie
Doel	
Toevoeging / Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 115.304
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 115.304
Vrij te besteden deel	€ 115.304

NAAM	75351 Reserve ESF
Ingesteld bij	Jaarrekening 2007 van 29 mei 2008 (RA08.0049)
Functie	Financieringsfunctie / bestedingsfunctie
Doel	Gemeente Emmen is de centrumgemeente voor de ArbeidsMarktRegioDrenthe en heeft met het EBDD een uitvoeringsorganisatie in huis die belast is het met de (totale) uitvoering van (m.n. ESF-) subsidieprojecten op het gebied van Werkgelegenheid en werkloosheidsbestrijding Het EBDD zoekt proactief naar mogelijkheden om gebruik te maken van de diverse (Europese)subsidiemogelijkheden.
Toevoeging	Het ESF Bureau Drenthe brengt een variabele percentage (t.b.v. Coördinatie, Ontwikkeling en Afhandeling -COA-) van de subsidiabele ESF-kosten in rekening bij de deelnemende gemeenten.
Onttrekking	Het EBDD heeft de opdracht gekregen om financieel neutraal te werken. Jaarlijks worden de niet door subsidie gedekte kosten van het EBDD ten laste van deze reserve gebracht. Het betreft met name kosten die niet meekunnen in een subsidieverantwoording (o.a. voorbereidingskosten,

	kosten tijdens accountantscontroles, kosten van bezwaar etc.) Een aanvullend raadsbesluit is niet vereist.
Saldo begin 2023	€ 654.744
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 654.744
Vrij te besteden deel	€ 654.744

4.3 Amortisatiereserves

NAAM	75301 Amortisatiereserve investeringssubsidies instellingen
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 26 september 1996
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Deze reserve dient om de kapitaallasten van investeringen in eigendommen van derden zoals subsidies buurtgebouwen, 1/3 regelingen en andersoortige subsidies voor sportverenigingen te kunnen dekken.
Toevoeging	Met ingang van 2017 is de jaarlijkse toevoeging van de over deze reserve berekende bespaarde rente komen te vervallen. Door mutaties in de activastanden kan een eenmalige toevoeging gewenst zijn. Deze toevoeging kan slechts plaatsvinden bij raadsbesluit.
Onttrekking	Voor de jaarlijkse mutaties in deze reserve is geen raadsbesluit vereist. Tot en met 2011 zijn er 50 bijdragen in activa van derden verstrekt. Deze bijdragen zijn geactiveerd op de gemeentelijke balans als financiële vaste activa en worden in 25 jaar afgeschreven. Ter dekking van de kapitaallasten wordt een bijdrage uit deze reserve ontvangen.
Saldo begin 2023	€ 218.415
Toevoegingen t/m 2026	€ 556.261
Geclaimd deel t/m 2026	€ 774.676
Saldo eind 2026	€ 0
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75302 Amortisatiereserve Willinkplein-Zuid
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 22 december 2016 (RA16.0114)
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Dekking van de kosten van de herinrichting van het openbaar gebied Willinkplein-Zuid
Toevoeging	Bijdrage van € 1.000.000 vanuit het project Theater / WvO
Onttrekking	In 40 jaar (€25.000 per jaar) vrij laten vallen ter dekking van de kapitaallasten van de herinrichting van het openbaar gebied Willinkplein-Zuid.
Saldo begin 2023	€ 925.000
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 100.000
Saldo eind 2026	€ 825.000
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75307 Amortisatiereserve Nieuw Weerdinge
Ingesteld bij	Begrotingsvergadering 2020
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Dekking van de kosten van de verbeterprojecten Nieuw Weerdinge als vervolg op de woon- en leefbaarheidsvisie.
Toevoeging	Bijdrage van € 165.000 vanuit de reserve fysieke leefomgeving.
Onttrekking	In 25 jaar vrij laten vallen ter dekking van de kapitaallasten van de verbeterprojecten van Nieuw Weerdinge.
Saldo begin 2023	€ 154.522
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 36.300
Saldo eind 2026	€ 118.222
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75318 Amortisatiereserve sportvelden
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 25 september 2003 (RIS 1055)
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Bij de voorbereiding en uitvoering van de reconstructie van de sportparken De Planeet te Klazienaveen en De Rietlanden te Emmen-Zuid is in maart 2003 op een aantal onvolkomenheden gestuit. Om dit op te lossen waren extra investeringen benodigd, dit kwam daarmee bovenop het krediet dat door de raad beschikbaar was gesteld voor deze twee velden. Besloten is om de kapitaallasten van de extra investeringen te dekken vanuit een amortisatiereserve welke ten laste van de VAR is gevormd.
Toevoeging	Deze reserve kent geen toevoegingen. Nadat de activa volledig zijn afgeschreven kan deze reserve worden opgeheven.
Onttrekking	Jaarlijks (t/m 2028) wordt ter dekking van de kapitaallasten sportpark Klazienaveen (object 9990296) en sportpark Rietlanden (object 9990297) een bedrag van € 48.520 aan de reserve onttrokken. De aanwending wordt bij de begroting geautoriseerd, waardoor er geen expliciet raadsbesluit is vereist
Saldo begin 2023	€ 160.652
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 160.562
Saldo eind 2026	€ -

Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten
NAAM	75340 Amortisatiereserve sporthal Klazienaveen
Ingesteld bij	Resultaatbestemming jaarrekening 2004 van 7 juli 2005 (RA05.0082)
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Bij de resultaatbestemming 2004 is een bedrag van € 450.000 beschikbaar gesteld voor de bouw van de sporthal Klazienaveen. Dit bedrag is destijds geparkeerd in de bestemmingsreserve concernstaf. Op het moment dat gestart is met de bouw van de sporthal waren de verslaggevingsvoorschriften gewijzigd. Door deze nieuwe voorschriften is het niet langer toegestaan om investeringen met een economisch nut te verminderen door een bijdrage uit een reserve. Het bedrag van € 450.000 is als amortisatiereserve in de jaarrekening 2007 opgenomen en dient om een gedeelte van de jaarlijkse kapitaallasten te kunnen dekken.
Toevoeging	Deze reserve kent geen toevoegingen. Nadat het activum volledig is afgeschreven kan deze reserve worden opgeheven.
Onttrekking	Jaarlijks (t/m 2048) wordt ter dekking van de kapitaallasten 'sporthal Klazienaveen' (object 9990480) een bedrag van € 11.250,- aan de reserve onttrokken. De aanwending wordt bij de begroting geautoriseerd, waardoor er geen expliciet raadsbesluit is vereist. De omvang van deze reserve dient toereikend te zijn om de kapitaallasten t/m 2048 te kunnen financieren.
Saldo begin 2023	€ 292.500
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 45.000
Saldo eind 2026	€ 247.500
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75373 Amortisatiereserve schoolgebouwen
Ingesteld bij	Kadernota 2009 van 25 juni 2009 (RA09.0068)
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Bij de invulling van de scholencarrousel zijn de volgende geprioriteerde projecten genoemd om de komende jaren te worden uitgevoerd; <ol style="list-style-type: none"> 1) de bouw van De Catamaran 2) de bouw (i.p.v. verbouw) van de Vrije School op de locatie Stroetweg 3) verbouw van de locatie De Veenkampen (nu Catamaran) 4) vervangende huisvesting Tine Marcusschool op de locatie Prinsenlaan Bij verzamelbesluit van 17 februari 2011 heeft de gemeenteraad krediet beschikbaar gesteld voor de vervangende nieuwbouw SBO De Catamaran. De kapitaallasten die samenhangen met de vervangende nieuwbouw van De Catamaran worden gedeeltelijk gefinancierd uit deze reserve.
Toevoeging	De voeding is eenmalig geweest voor een bedrag van € 3.700.000,- vanuit de ontvangen 'Essent-gelden'.
Onttrekking	40 jaar lang (ingående 2013) wordt aan deze reserve onttrokken voor de dekking van de afschrijvingslast.
Rentesystematiek	Met ingang van het begrotingsjaar 2017 wordt de bespaarde rente niet meer toegevoegd aan de reserve.
Saldo begin 2023	€ 2.510.455
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 584.012
Saldo eind 2026	€ 1.926.443
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75320 Amortisatiereserve reconstructie N391-N34
Ingesteld bij	Begroting 2021
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Dekking kapitaallasten reservedeel cofinanciering RSP Bereikbaarheidsbijdrage voor het door de provincie uit te voeren project Aansluiting N34/ Rondweg. Conform raadsbesluit van 20 februari 2014 (RA14.0001) en nieuwe BBV-regels.
Toevoeging	Overheveling van € 619.000 vanuit de reserve Emmen Vernieuwt naar deze amortisatiereserve.
Onttrekking	In 40 jaar (€ 15.475 per jaar) vrij laten vallen ter dekking van de kapitaallasten van de bijdrage aan het provinciale project Aansluiting N34/ Rondweg.
Saldo begin 2023	€ 603.525
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 61.900
Saldo eind 2023	€ 541.625
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75322 Amortisatiereserve reconstructie N391-N862
Ingesteld bij	Begroting 2021
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Dekking kapitaallasten reservedeel cofinanciering RSP Bereikbaarheidsbijdrage voor het door de provincie uit te voeren project Aansluiting N862/Rondweg. Conform raadsbesluit van 20 februari 2014 (RA14.0001) en nieuwe BBV-regels.
Toevoeging	Overheveling van € 282.000 vanuit de reserve Emmen Vernieuwt naar deze amortisatiereserve.
Onttrekking	In 40 jaar (€ 7.050 per jaar) vrij laten vallen ter dekking van de kapitaallasten van de bijdrage aan het provinciale project Aansluiting N862 / Rondweg

Saldo begin 2023	€ 282.000
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 21.150
Saldo eind 2026	€ 260.850
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

NAAM	75323 Amortisatiereserve Boulevard Noord
Ingesteld bij	Begroting 2021
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Dekking kapitaallasten project Afronding Boulevard Noord. Conform raadsbesluit van 24 mei 2017 (RA17.0024) en nieuwe BBV-regels.
Toevoeging	Overheveling van € 250.000 vanuit de reserve Emmen Vernieuwt naar deze amortisatiereserve
Onttrekking	In 25 jaar (€ 10.000 per jaar) vrij laten vallen ter dekking van de kapitaallasten van het project afronding Boulevard Noord
Saldo begin 2023	€ 233.744
Toevoegingen t/m 2026	€ 0
Geclaimd deel t/m 2026	€ 40.000
Saldo eind 2026	€ 193.744
Vrij te besteden deel	Nihil, het volledige bedrag is vereist voor toekomstige kapitaallasten

4.4 Bestemmingsreserves

Economie en werkgelegenheid

NAAM	75317 Evenementenfonds
Ingesteld bij	Begrotingsvergadering 2019
Functie	Financieringsfunctie
Doel	In 2020 vormen we een evenementenfonds.
Toevoeging	Dit fonds gaan we voeden door middel van het in rekening gaan brengen van precario voor terrassen (voor het gebruik van de openbare ruimte).
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 0
Toevoegingen t/m 2026	€ 400.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 0
Saldo eind 2026	€ 400.000
Vrij te besteden deel	€ 400.000

NAAM	75339 Reserve strategische innovatie- en ontwikkeling
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 1 juni 2006 (RA06.0105)
Functie	Financieringsfunctie
Doel	De reserve strategische innovatie- en ontwikkeling dient mogelijkheden te bieden om als co financier op te treden van gewenste maatschappelijke ontwikkelingen die van groot belang zijn voor de gemeente Emmen.
Toevoeging	N.v.t.
Onttrekking	Concrete criteria waar in ieder geval aan voldaan moet worden zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Het project levert een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid • Het project kent een cofinanciering • Het project draagt bij aan de profilering van Emmen
Saldo begin 2023	€ 4.001.145
Toevoegingen t/m 2026	€ 1.000.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 5.495.000
Vrijval begroting 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ - 493.855
Vrij te besteden deel	Nihil

NAAM	75349 Reserve fonds herstructurering centrum Emmen
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 30 juni 2016 (RA16.0055, Motie 3)
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Voor het uitvoeringsplan van de centrumvisie middelen voor stimulering en cofinanciering beschikbaar te hebben.
Toevoeging	Incidentele toevoeging bij vaststelling begroting 2017 en berap 2017-1
Onttrekking	Kaders voor aanwending worden bij het uitbrengen van het uitvoeringsplan opgesteld
Saldo begin 2023	€ 1
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 1
Vrij te besteden deel	Nihil

NAAM	75359 Stimuleringsregeling Revitalisering Landbouw Emmen
Ingesteld bij	Raad 24 september 2015 (RA15.0061)
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Voor de uitvoering van de Stimuleringsregeling Revitalisering Landbouw Emmen in de jaren 2015 t/m 2017.

Toevoeging	De reserve is in 2015 eenmalig gevoed met een bedrag van € 1.200.000 vanuit de reserve Cofinanciering.
Onttrekking	De beschikkingsbevoegdheid over deze reserve is gedelegeerd aan het college van burgemeester en wethouders met verantwoording achteraf via de reguliere planning & control cyclus.
Saldo begin 2023	€ 100.300
Toevoegingen t/m 2026	€ 300.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 400.300
Vrij te besteden deel	€ 400.300

NAAM	75375 Reserve citymarketing en promotie
Ingesteld bij	Kadernota 2009 van 25 juni 2009 (RA09.0068)
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Besloten is om het gemeentelijk (citymarketing)beleid op een aantal plaatsen te intensiveren, hiervoor is incidenteel geld vrij gemaakt in deze reserve.
Toevoeging	De voeding is eenmalig geweest voor een bedrag van € 2.000.000, - vanuit de ontvangen 'Essent-gelden'.
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 7.500
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 7.500
Vrij te besteden deel	€ 7.500

NAAM	75338 Fonds economische structuurversterking
Ingesteld bij	Begroting 2021
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Economische structuurversterking realiseren. Het fonds wordt ingezet voor investeringen die strategische waarde hebben. Publieke cofinanciering helpt om investeringsprojecten te laten landen in de gemeente Emmen, zeker in combinatie met cofinanciering van andere overheden.
Toevoeging / Onttrekking	
Saldo begin 2023	€ 182.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 0
Toevoegingen t/m 2026	€ 400.000
Saldo eind 2026	€ 582.500
Vrij te besteden deel	€ 582.500

Bouwen, wonen en milieu

NAAM	75311 Bouwen, duurzaamheid en jeugdwerkloosheid
Ingesteld bij	Raadsvergadering 25 april 2013
Functie	Financieringsfunctie
Doel	Deze reserve is ingesteld om de bouwsector te stimuleren, mits dit past in de doelstellingen van de woonvisie 2012-2017, de energienota 2012 en de milieuagenda 2013-2016 en de door het college overgenomen motie van LEF! PvdA en CDA over het inzetten van een totaal pakket aan maatregelen ten gunste van het woonklimaat, het bestrijden van jeugdwerkloosheid en het scheppen van leerling(bouw)werkplaatsen in de gemeente Emmen.
Toevoeging	Deze reserve is gevormd door € 3.200.000 te onttrekken aan de reserve stedelijke vernieuwing, €1.000.000 te onttrekken aan de reserve BLS en €1.500.000 te onttrekken aan de reserve herstructurering volkshuisvesting.
Onttrekkingen	Standaard
Saldo begin 2023	€ 237.263
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 237.263
Vrij te besteden deel	€ 237.263

NAAM	75354 Veiligheid
Ingesteld bij	Raadbesluit RA11.0106
Functie	Financieringsfunctie
Doel	Inzetten als aanjaagfunctie voor initiatieven vanuit de samenleving op het terrein van veiligheid
Toevoeging	Eenmalig, restant veiligheidsmiddelen 2011 (€ 576.000)
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 14.964
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 14.964
Vrij te besteden deel	€ 14.964

NAAM	75362 Fonds fysieke leefomgeving (Stedelijke vernieuwing)
Ingesteld bij	Jaarrekening 2008 van 25 juni 2009 (RA 09.0068) en bevestiging bij Kadernota 2009. Bij vaststelling van begroting 2017 is besloten tot het vormen van het fonds fysieke leefomgeving.
Functie	Financieringsfunctie
Doel	Met het fonds fysieke leefomgeving kunnen gewenste ontwikkelingen gestimuleerd worden. Fonds fysieke leefomgeving kan een belangrijke rol vervullen als (vereiste) cofinanciering voor beschikbare provinciale subsidies voor transformatie van winkelpanden.
Toevoeging	De ISV en decentralisatie-uitkeringen die van het rijk zijn ontvangen worden aan deze reserve toegevoegd, daarnaast zijn de saldi van de volgende reserves in 2010 ondergebracht in deze reserve; Reserve Ploeg, Reserve GSB, Saldo ISV2, Stadsvernieuwingsreserve, Reserve BWS. Vanaf 2017 worden de VHROSV-middelen aan deze reserve toegevoegd.
Onttrekkingen	De aanwendungen dienen ter verbetering van de ruimtelijke fysieke kwaliteit van dorpscentra om zo het woon- en leefklimaat in wijken en dorpen te verbeteren
Saldo begin 2023	€ 102.586
Toevoegingen t/m 2026	€ 2.580.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 1.844.591
Saldo eind 2026	€ 837.994
Vrij te besteden deel	€ 837.994

NAAM	75365 Reserve bodemsanering
Ingesteld bij	Jaarrekening 2008 van 25 juni 2009 (RA 09.0068) en bevestiging bij Kadernota 2009
Functie	Financieringsfunctie
Doel	De reserve bodemsanering dient voor diverse bodemprojecten waarvoor geen rechtstreeks landelijk financieringskader aanwezig is. Het betreft onder meer de in het verleden aangeane (nazorg) verplichtingen die nog nader ingevuld moeten worden. Ook dienen we in staat te zijn subsidies voor bedrijven te kunnen voorfinancieren totdat de afrekening met het ministerie van VROM plaats zal vinden. Tenslotte betreft het reserveringen voor calamiteiten en onvoorziene zaken op het gebied van bodemsanering.
Toevoeging	Structureel wordt er vanaf 2021 € 306.000,- per jaar toegevoegd vanuit de exploitatie.
Onttrekkingen	Standaard
Saldo begin 2023	€ 4.271.489
Toevoegingen t/m 2026	€ 1.224.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 1.314.000
Saldo eind 2026	€ 4.181.489
Vrij te besteden deel	€ 4.181.489

Openbare Ruimte en Verkeer & Vervoer

NAAM	75346 Fonds dorpen en wijken
Ingesteld bij	Bestuursakkoord 2014 – 2018
Functie	Financieringsfunctie
Doel	Het mogelijk maken van cofinanciering t.b.v. investeringen in dorpen en wijken
Toevoeging	Uit vrije ruimte van bestemmingsreserves is 1 miljoen toegevoegd aan de reserve (RA14.0078)
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 73.131
Toevoegingen t/m 2026	€ 940.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 1.013.131
Vrij te besteden deel	€ 1.013.131

Sport en Cultuur

NAAM	75391 Buitenkunst bezit
Ingesteld bij	Resultaatbestemming jaarrekening 2009 van 27 mei 2010 (RA10.0049)
Functie	Financieringsfunctie / bestedingsfunctie
Doel	Deze reserve is bedoeld voor het opstellen van een onderhoudsplan en de uitvoer van achterstallig onderhoud aan kunstwerken 'buiten'.
Toevoeging	Gelden die aan het einde van het jaar resteren op het budget beheer beeldende kunst worden aan deze reserve toegevoegd.
Onttrekking	Aanwending van deze reserve kan zonder aanvullend raadsbesluit voor zover het onderhoud overeenkomt met het door de raad vast te stellen onderhoudsplan 'kunstbezit buiten'.
Saldo begin 2023	€ 50.940
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 50.940
Vrij te besteden deel	€ 50.940

Sociaal Domein

NAAM	75310 Calamiteitenfonds accommodaties
Ingesteld bij	Kadernota 2017, RA16.0055 d.d. 30-06-2016
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Wanneer één van de accommodaties, die bediend worden uit de beleidsregel "Budgetsubsiëring dorpshuizen en wijkcentra, sociaal cultureel werk-instellingen en jongerencentra" (FCL 60333/Ecl42400/taken 707, 781 en 786) in financieel zwaar weer verkeert of wanneer er onvoorzien (groot) onderhoud moet plaatsvinden waarvoor op voorhand geen middelen beschikbaar zijn kan een beroep worden gedaan op de reserve.
Toevoeging / Onttrekking	De reserve wordt gevoed door eventuele overschotten in enig jaar van de budgetten gekoppeld aan de beleidsregel "Budgetsubsiëring dorpshuizen en wijkcentra, sociaal cultureel werk-instellingen en jongerencentra" (FCL 60333/Ecl42400/taken 707, 781 en 786).
Saldo begin 2023	€ 538.430
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 538.430
Vrij te besteden deel	€ 538.430

NAAM	75368 Reserve asielzoekers / statushouders
Ingesteld bij	
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Oplossen van knelpunten op het beleidsterrein asielzoekers / statushouders
Toevoeging	Niet bestede bedragen inzake asielzoekers / statushouders
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 30.080
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ 30.080
Saldo eind 2026	€ 30.080
Vrij te besteden deel	€ 30.080

NAAM	75313 Reserve MO/VO
Ingesteld bij	Bestuursrapportage 2 2021
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Als centrumgemeente hebben wij de verantwoordelijkheid om deze rijksmiddelen beschikbaar te houden voor maatschappelijke opvangen en vrouwenopvang.
Saldo begin 2023	€ 7.771
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 7.771
Vrij te besteden deel	€ 7.771

NAAM	75314 Reserve beschermd wonen
Ingesteld bij	Bestuursrapportage 2 2021
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Voor beschermd wonen is er in BOCE verband een convenant afgesloten. Via deze reserve verlopen de voor- en nadelen.
Toevoeging	
Onttrekking	
Saldo begin 2023	€ 1.070.751
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 1.070.751
Vrij te besteden deel	€ 1.070.751

NAAM	75316 Reserve brede aanpak dak- en thuisloosheid
Ingesteld bij	Bestuursrapportage 2 2021
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Niet bestede middelen blijven beschikbaar voor de verschillende projecten.
Toevoeging	
Onttrekking	
Saldo begin 2023	€ 928.000
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 928.000
Vrij te besteden deel	€ 928.000

Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen
Diverse programma's

NAAM	75337 Bestemmingsreserve onderhoud gebouwen
Ingesteld bij	Raadsbesluit van 1 juni 2006 (RA06.0105)
Functie	Financieringsfunctie / bestedingsfunctie

Doel	Door de accountant is bij de controle van de jaarrekening 2005 een opmerking gemaakt over de onderhoudspositie van de gebouwen en de daarvoor bestemde onderhoudsvoorzieningen. Volgens de accountant waren deze voorzieningen (en volumes) ontoereikend in relatie tot de afzonderlijke onderhoudsplannen. Voorgesteld is om de afzonderlijke voorzieningen samen te voegen in een bestemmingsreserve onderhoud om op die manier de knelpunten bij het onderhoud van gebouwen te kunnen aanpakken.
Toevoeging	Jaarlijks wordt een bedrag van € 22.458,- aan de component 'woonwagencentra' in deze reserve toegevoegd. Daarnaast dient jaarlijks de toereikendheid van de reserve te worden bepaald waarbij het niveau van de reserve wordt afgezet tegen de (verwachte)claims. Indien de reserve ontoereikend blijkt te zijn kan er door resultaatbestemming een toevoeging aan deze reserve worden gedaan.
Onttrekking	Een onttrekking aan de bestemmingsreserve onderhoud is vooral gericht op het oplossen van knelpunten, die zonder een bijdrage uit de reserve zouden leiden tot kapitaalvernietiging. Het gaat om (beperkte) eenmalige investeringsbijdragen, waarbij van belang is dat in overleg met de samenleving (erkende overlegpartners) keuzes worden gemaakt. Ook substantiële bijdragen van derden zijn medebepalend voor de prioriteit.
Bijzonderheden	De toestand van het onderhoud is van een lager niveau dan vastgelegd in de onderhoudsplannen. De nog vrij beschikbare gelden dienen ingezet te worden ten behoeve van knelpunten.
Saldo begin 2023	€ 1.615.820
Toevoegingen t/m 2026	€ 240.592
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 1.856.412
Vrij te besteden deel	€ 1.856.412

NAAM	75353 Reserve boekwaarde
Ingesteld bij	Berap 2014-II 20 november 2014 (RA14.0106)
Functie	Financieringsfunctie / bestedingsfunctie
Doel	Boekwaarde van objecten afwaarderen naar nieuwe functie van het gebouw.
Toevoeging	Incidentele vrijval uit overige bestemmingsreserves
Onttrekking	Standaard
Saldo begin 2023	€ 2.732.706
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 2.732.706
Vrij te besteden deel	Nihil, benodigd voor afwaarderen boekwaarden

NAAM	75335 Reserve Corona
Ingesteld bij	Berap 2020-II november 2020 (RA20.0076)
Functie	Financieringsfunctie / bestedingsfunctie
Doel	Financiële effecten als gevolg van corona op te vangen.
Toevoeging / Onttrekking	Toevoegingen bestaat uit compensatie van het Rijk.
Saldo begin 2023	€ 7.843.66
Geclaimd deel t/m 2026	€ -
Toevoegingen t/m 2026	€ 548.000
Saldo eind 2026	€ 7.295.667
Vrij te besteden deel	€ 7.295.667

NAAM	75336 Reserve Bedrijfsvoering
Ingesteld bij	Berap 2020-II november 2020 (RA20.0076)
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Het doel van de reserve is knelpunten in de bedrijfsvoering op te vangen, alsmede kosten voor flankerend beleid of voor de doorontwikkeling van de organisatie.
Toevoeging / Onttrekking	
Saldo begin 2023	€ 423.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 200.000
Toevoegingen t/m 2026	€ -
Saldo eind 2026	€ 223.000
Vrij te besteden deel	€ 223.000

NAAM	75309 Reserve uitbetaling claims aansprakelijkheid
Ingesteld bij	Raad 28-1-2021
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Risico's voor aansprakelijkheidsschade opvangen.
Toevoeging / Onttrekking	Eenmalige onttrekking van €200.000 uit de algemene reserve
Saldo begin 2023	€ 200.000
Geclaimd deel t/m 2026	€ 0
Toevoegingen t/m 2026	€ 0
Saldo eind 2026	€ 200.000
Vrij te besteden deel	€ 200.000

Bijlage C Investeringsplanning 2023-2026

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Automatiseringsapp. tbv documenten tvv 9991580	13.700			
Verkiezingsborden tvv 9991266	27.120			
AV-inst raadszaal en raadsvergadering tvv 9991547	122.496			
Snij- en couverteermachine tvv 9991149	13.623			
Sporthal Bargeses verwarm.inst. tvv 9999787	255.529			
Vertidrain tvv 9991392	28.485			
Parkeerautomaten 2006 tvv 9990571	17.366			
Reconstructie Dordsestraat	282.325			
Woon- en leefbaarheidsvisies 2023	80.000			
Deklagenprogramma 2023	500.000			
Diverse kleine investeringen DNW 2023	116.000			
Groenreconstructies 2023	200.000			
Reconstructie wegen 2023	475.675			
Sport- en spelvoorziening 2023	100.000			
Vervanging Openbare Verlichting 2023	212.000			
Vervanging kunstgrasveld Sluisvierweg	500.000			
Knelpuntenpot Sport	182.000			
EV herontwikkeling Biochron	3.333.333			
Voorbereidingskrediet diverse projecten	200.000			
GRP 2021 Angelslo, Wendeling e.o. rioolverb.	1.500.000			
GRP 2021 Emmerhout, verplaatsen vijver Houtweg	1.000.000			
GRP 2021 Emmen hoofdafv. 2e Bokslootweg kruisingsp	2.000.000			
GRP 2021 Nw Schoonebeek Europaweg verb. herin	500.000			
GRP 2021 Emmen, Weerdingerstr. en Seinstraat PEV	2.250.000			
Cofin RSPB Aansluiting N862 - Rondweg (N391)	600.000			
Reconstructie N862	3.925.000			
N391, tussen kruising N34 en folieconstructie	400.000			
Ongelijkvloerse kruising Pottendijk	1.380.000			
Aanleg ongelijkvloerse kruising Houtweg	1.750.000			
Centrale aansluiting Bargermeer (N391)	880.000			
Vervanging openbare verlichting lichtmasten 2023	413.000			
Vervanging openbare verlichting armaturen 2023	225.000			
GRP 2022 Zuidbarge, Achter de Smidse rioolverb.	500.000			
GRP 2022 Renovatie gemalen	250.000			
GRP 2022 Weiteveen, centrum Amoniestr e.o. rioolv.	1.000.000			
GRP 2022 Dordsestraat, Emmalaan etc. rioolverb.	2.500.000			
GRP 2022 Hoofdstraat Zuid, Sterrenkamp rioolverb.	300.000			
GRP 2022 Nieuw Schoonebeek, Europaweg rioolverb.	500.000			
GRP 2022 Erica, Kalfstraat hydr. aanp.	100.000			
Wijkcentrum Angelslo, afbouwkosten 40 jaar	985.000			
Wijkcentrum Angelslo, afbouwkosten 15 jaar	595.125			
Wijkcentrum Angelslo, inrichting openbaar gebied	257.500			
Integraal Huisvestingsplan Primair en Voortgezet Onderwijs (IHP PO-VO)	3.000.000			
AZC-school	500.000			
Inrichting openbaar gebied als gevolg van (nieuw)bouw van scholen	400.000			
Vrijval krediet wegen 2023 (omzetting krediet naar onderhoudsbudget)	-1.000.000			
Automatisering - kap.lasten	500.000			
Vervanging gevel Pro-Emmen	1.000.000			
Extra kosten brug Cabot	80.000			
Update verkeersmodel en verkeersmilieumodel	45.000			
Vervangen 3 verkeersregelinstallaties	600.000			
Ombouwen bestaande verkeersregelinstallaties naar iVRI's	350.000			
Halteplan	100.000			
Verduurzaming zwembad Neptunus	5.000.000			
Achterstallig onderhoud wijkcentrum de Ark	400.000			
Investeringskrediet parkeerplaatsen	500.000			
Kwaliteitsimpuls recreatief fietsnetwerk (Noordbargerbos)	300.000			
Kwaliteitsimpuls recreatief fietsnetwerk (Rundedal)	500.000			
Ledverlichting sportparken	285.000			
Opvangen exceptionele prijsstijgingen kredieten ¹	14.600.000			
Subtotaal investeringen 2023	57.630.277			

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Pinautomaten KCC tv 9991360		25.220		
Veldboeken en GPS ontvangers tv 9991565		47.880		
Werkplekken Coeworden tv 9991786		432.410		
Werkplekken RUD tv 9991787		48.770		
Herhuisv Raadhuisplein inventaris tv 9990557		2.679.000		
Call center-applicatie tv 9991453		319.182		
Werkplekken Borger-Odoorn tv 9991785		122.935		
Devices Borger-Odoorn tv 9992060		110.500		
Devices St. de Toegang tv 9992058		84.600		
Devices Sociale Teams Borger-Odoorn tv 9992057		37.500		
Devices Menso tv 9992056		39.100		
Divers materieel buitensport tv 9991247		200.000		
Fendt tractor tv 9991438		330.000		
Sportsim. Sport- en spelvoorz tv 9999685		70.000		
Lesmaterialen zwembaden tv 9991246		15.000		
Ombouw/upgrade parkeerautomaten tv 9991292		83.180		
Parkeerautomaten Wilhelminastr tv 9991148		112.580		
Reconstructie Dordsestraat		282.325		
Woon- en leefbaarheidsvisies 2023		80.000		
Knelpuntenpot Sport		182.000		
Sport- en spelvoorziening 2024		100.000		
Reconstructie wegen 2024		475.675		
Groenreconstructies 2024		200.000		
Diverse kleine investeringen DNW 2024		116.000		

Deklagenprogramma 2024	500.000
Vervanging openbare verlichting 2024	212.000
Vorbereidingskrediet diverse projecten	100.000
GRP 2021 Emmen hoofdafv. 2e Bokslotweg kruisingsp	1.000.000
GRP 2021 Emmen, Weedingerstr. en Seinstraat PEV	250.000
Cofin RSPB Aansluiting N862 - Rondweg (N391)	240.000
Reconstructie N862	5.535.250
Kruising N391-N862 (MM Bereikbaar)	40.000
Aanleg ongelijkvloerse kruising Houtweg	1.750.000
Centrale aansluiting Bargemeer (N391)	500.000
Extra maatregelen MM Bereikbaar	5.500.000
Vervanging openbare verlichting lichtmasten 2024	413.000
Vervanging openbare verlichting armaturen 2024	225.000
GRP 2022 Weitenveen, Varenhof e.o. rioolvervanging	500.000
GRP 2022 Weiteveen, centrum Amoniestr e.o. rioolv.	750.000
GRP 2022 Emmen, Verl. Spoorstraat e.o.	650.000
GRP 2022 Dordsestraat, Emmalaan etc. rioolverv.	1.500.000
GRP 2022 Hoofdstraat Zuid, Sterrenkamp rioolverv.	1.000.000
GRP 2022 Nieuw Schoonebeek, Europaweg rioolverv.	350.000
Integraal Huisvestingsplan Primair en Voortgezet Onderwijs (IHP PO-VO)	3.000.000
Inrichting openbaar gebied als gevolg van (nieuw)bouw van scholen	400.000
Vrijval krediet wegen 2024 (omzetting krediet naar onderhoudsbudget)	-1.000.000
Investeringskrediet parkeerplaatsen	525.000
Subtotaal investeringen 2024	30.134.107

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Uitbreiding storage 2020 tw 9991825			144.735	
LAN/WLAN/Toegangscontrole tw 9991604			1.165.400	
Zwembad Emmen ICT hardware tw 9991791			57.061	
Thuiswerkplekken RUD tw 9991833			136.117	
Cognos 11 tw 9991878			57.865	
Devices Coevorden tw 9992061			17.620	
Doorzaamachine tw 9991329			26.000	
Rijdend materieel tw 9991442			20.000	
Maaicombinaties (3 stuks) tw 9991597			375.720	
Neptunusbud aanpass installaties tw 9990409			10.000	
Techn inst energiebesparing Neptunus tw 9990678			429.220	
Sport- en spelmateriaal zwembaden tw 9990960			12.270	
Softwarepakket Visim tw 9992067			25.000	
Kubota trekker tw 9991776			35.000	
Kubota trekker tw 9991777			35.000	
2 Klepelmaaiers tw 9991548			30.000	
Reconstructie N862			18.484.750	
Woon- en leefbaarheidsvisies 2023			80.000	
Knelpuntenpot Sport			182.000	
Aanleg ongelijkvloerse kruising Houtweg			500.000	
Centrale aansluiting Bargemeer (N391)			6.120.000	
Extra maatregelen MM Bereikbaar			4.500.000	
Vervanging openbare verlichting 2025			212.000	
Deklagenprogramma 2025			500.000	
Diverse kleine investeringen DNW 2025			116.000	
Groenreconstructies 2025			200.000	
Reconstructie wegen 2025			475.675	
Sport- en spelvoorziening 2025			100.000	
GRP 2022 Weitenveen, Varenhof e.o. rioolvervanging			700.000	
GRP 2022 Emmen, Verl. Spoorstraat e.o.			1.000.000	
Integraal Huisvestingsplan Primair en Voortgezet Onderwijs (IHP PO-VO)			3.000.000	
Inrichting openbaar gebied als gevolg van (nieuw)bouw van scholen			400.000	
Vrijval krediet wegen 2025 (omzetting krediet naar onderhoudsbudget)			-1.000.000	
Investeringskrediet parkeerplaatsen			551.250	
Subtotaal investeringen 2025			38.698.683	

Omschrijving	2.023	2024	2025	2026
Software Kadaster en LV-WOZ tw 9992055				50.300
Digitalisering informatie tw 9991007				525.290
Infoblox per dec 2020 tw 9991847				199.550
Vervanging F5 per dec 2020 tw 9991846				75.860
Database servers tw 9992063				87.000
Back-up omgeving tw 9992065				39.000
Publieksbalies KCC inventaris tw 9990909				45.500
Bargeres kunstgrasbaan tw 9996544				15.700
Verhuursysteem tw 9991361				53.280
Cirkelmaaiër tw 9991600				92.400
Machines tbv zwembaden tw 9991599				15.400
Ketel Lindehof tw 9990821				10.000
Brandmeldcentrale Raadhuis tw 9991272				240.865
Grafdekkraan tw 9991483				139.450
Tractor (Valtra) tw 9991550				140.000
Woon- en leefbaarheidsvisies 2023				80.000
Knelpuntenpot Sport				182.000
Vervanging openbare verlichting 2026				212.000
Diverse kleine investeringen DNW 2026				116.000
Sport- en spelvoorziening 2026				100.000
Reconstructie wegen 2026				475.675
Deklagenprogramma 2026				500.000
Groenreconstructies 2026				200.000
Integraal Huisvestingsplan Primair en Voortgezet Onderwijs (IHP PO-VO)				3.000.000
Inrichting openbaar gebied als gevolg van (nieuw)bouw van scholen				400.000
Investeringskrediet parkeerplaatsen				578.813
Subtotaal investeringen 2026				7.574.083
Totaal investeringen 2023-2026	57.630.277	30.134.107	38.698.683	7.574.083

Bijlage D Overzicht lasten en baten per taakveld

(Bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1: Inwoners en Bestuur			
0.1 Bestuur	5.678	0	-5.678
0.2 Burgerzaken	2.914	1.058	-1.857
Programma 2: Economie en werkgelegenheid			
3.1 Economische ontwikkeling	7.406	1.307	-6.099
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	395	6	-389
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	997	265	-732
3.4 Economische promotie	1.736	702	-1.034
Programma 3: Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.074	49	-8.025
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.300	15	-2.284
Programma 4: Onderwijs en jeugd			
4.1 Openbaar basisonderwijs	50	0	-50
4.2 Onderwijshuisvesting	6.232	269	-5.962
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	9.864	5.045	-4.819
Programma 5: Bouwen, wonen en milieu			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.432	4.022	-1.410
5.5 Cultureel erfgoed	154	0	-154
7.2 Riolering	7.539	11.125	3.586
7.3 Afval	12.292	16.643	4.350
7.4 Milieubeheer	5.480	634	-4.846
8.1 Ruimtelijke Ordening	2.426	0	-2.426
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.520	4.587	67
8.3 Wonen en bouwen	8.871	4.335	-4.536
Programma 6: Inkomensondersteuning			
6.3 Inkomensregelingen	68.641	51.781	-16.860
Programma 7: Openbare ruimte & Verkeer en vervoer			
0.63 Parkeerbelasting	0	3.583	3.583
2.1 Verkeer en vervoer	19.707	205	-19.502
2.2 Parkeren	3.193	232	-2.962
2.4 Economische Havens en waterwegen	13	0	-13
2.5 Openbaar vervoer	109	100	-9
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	12.155	366	-11.789
7.5 Begraafplaatsen	1.466	835	-630
Programma 8: Sport en cultuur			
5.1 Sportbeleid en activering	1.244	117	-1.127
5.2 Sportaccommodaties	10.443	2.535	-7.908
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6.606	210	-6.396
5.6 Media	2.666	0	-2.666
Programma 9: Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.758	343	-6.414
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	7.309	61	-7.248
6.4 WSW en beschutwerk	25.594	0	-25.594
6.5 Arbeidsparticipatie	13.473	725	-12.748
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.269	470	-9.800
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	18.226	172	-18.054
6.71b Begeleiding (WMO)	6.968	0	-6.968
6.71c Dagbesteding (WMO)	3.469	0	-3.469
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	3.387	252	-3.135
6.72a Jeugdhulp begeleiding	11.194	0	-11.194
6.72b Jeugdhulp behandeling	4.180	0	-4.180
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	1.089	0	-1.089
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	458	0	-458
6.73a Pleegzorg	3.117	0	-3.117
6.73b Gezinsgericht	4.521	0	-4.521
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	138	0	-138
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	6.850	0	-6.850
6.74b Jeugdhulp crisis-LTA-GGZ verblijf	2.855	0	-2.855
6.74c Gesloten plaatsing	498	0	-498
6.81a Beschermd wonen (WMO)	10.045	380	-9.665
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	7.438	0	-7.438
6.82a Jeugdbescherming	2.486	0	-2.486
6.82b Jeugdreclerering	366	0	-366
7.1 Volksgezondheid	5.787	0	-5.787

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Lasten	Baten	Saldo
Programma 10: Bedrijfsvoering en inkomstenbronnen			
0.4 Overhead	40.989	4.628	-36.361
0.5 Treasury	2.395	2.188	-208
0.61 OZB woningen	1.908	16.909	15.002
0.62 OZB- niet woningen	0	11.463	11.463
0.64 Belastingen Overig	591	425	-166
0.7 Algemene uitkering	381	286.650	286.269
0.8 Overige baten en lasten	10.299	290	-10.010
0.9 Vennootschapsbelasting	30	0	-30
Totaal:	431.672	434.982	3.310

Bijlage E Overhead

Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn de kosten voor ICT, huisvesting en salarislasten van leidinggevend en ondersteunende teams (bijvoorbeeld financiën). De overheadkosten worden niet toegerekend aan de diverse programma's, maar centraal begroot en verantwoord (onder taakveld 0.4 Overhead). In de tabel wordt inzicht gegeven welke lasten en baten worden toegerekend aan de overhead en welk deel van de overheadkosten vervolgens wordt doorberekend aan projecten en grondexploitaties.

Doordat de overhead apart wordt verantwoord en niet worden doorbelast aan de producten in het primaire proces, ontstaat een beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten binnen de programma's.

Voor de berekening van de lokale heffingen en tarieven worden de lasten van de overhead extracomptabel (buiten de boekhouding om) berekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt. Dit is in de paragraaf lokale heffingen inzichtelijk gemaakt.

Voor het toerekenen van de overheadkosten wordt gebruikt gemaakt van het overheadtarief per fte. Dit tarief is voor 2023 vastgesteld op € 40.628 en is bepaald door de totale (netto) kosten van overhead (ruim € 36,3 mln.) te delen door het totale aantal fte's (893,7). Het overheadtarief is ten opzichte van 2022 gedaald met bijna 3%. Dit komt voornamelijk door een forse stijging van het aantal fte's binnen de gemeente (toename van 35,5 fte).

Na vaststelling van het overheadtarief zijn autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en diverse personele voorstellen verwerkt op taakveld 0.4. Er is, in dit kader, ruim € 1,4 mln. toegevoegd aan overhead. In onderstaande tabel wijkt het saldo overhead (netto) dan ook € 1,4 mln. af van de saldo overhead (netto) waarmee, bij de bepaling van het tarief, rekening is gehouden. Het overheadtarief is echter in een eerder stadium vastgesteld en, conform andere jaren, niet aangepast.

Omschrijving	Begroting 2023		Begroting 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Leidinggevenden en managementondersteuning primair proces	5.638	0	5.628	0
Financiën, toezicht en controle eigen organisatie	5.908	8	5.718	8
Inkoop, juridische en personeelszaken	4.928	40	5.069	40
Interne en externe communicatie	1.572	0	1.698	0
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	152	0	102	0
Informatievoorziening en automatisering	16.270	3.498	16.470	3.694
DIV, facilitaire zaken en huisvesting	7.556	1.032	7.050	1.095
Overig	322	0	462	0
Totaal	42.345	4.578	42.196	4.837
Saldo overhead (bruto)		37.768		37.359
Mutaties reserves		-50		-429
Saldo overhead (netto)		37.718		36.930
Doorbelasting overhead naar investeringen en GREX		-1.357		-1.335
Saldo overhead (na doorbelasting)		36.361		35.594

Bijlage F Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten overheidslichamen vanwege de “Wet modernisering Vennootschapsbelasting overheidsondernemingen” vennootschapsbelasting (VPB) betalen over hun (winstgevende) ondernemersactiviteiten. Doel van de wet is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. De gemeente is, met de invoering van voornoemde wet, dan ook VPB-plichtig.

Afgelopen jaren is er uitgebreid onderzoek uitgevoerd over de impact van de VPB-wetgeving. Conclusie hieruit is dat er inzake de reguliere activiteiten, facilitaire dienstverlening, ICT dienstverlening, dienstverlening sociaal domein, grondexploitaties, reclameactiviteiten en de parkeeractiviteiten van de gemeente Emmen tot op heden sprake is van geen tot zeer geringe VPB-plicht.

De belastingdienst heeft inmiddels op het onderdeel “reclameactiviteiten” landelijk een andere zienswijze/standpunt dan de gemeenten en legt naheffingsaanslagen op. De gemeente Emmen maakt per jaar bezwaar tegen de aanslag (of de eigen aangifte) en sluit zich aan bij de reeds lopende procedures van andere gemeenten op dit onderwerp. De geschatte VPB heffing per jaar op het onderdeel reclameactiviteiten is een bedrag tussen de € 25.000,- en € 35.000,-. De uitkomst van het juridische geschil is onzeker. Gezien deze onzekerheid en de geringe hoogte van het bedrag, is er geen budget opgenomen in de begroting voor de VPB-plicht.

Met betrekking tot de (gesloten) parkeeractiviteiten van de gemeente Emmen is het erg onzeker of de hogere parkeertarieven/de naweeën van corona leiden tot een winstgevende activiteit voor de VPB.

Bijlage G Financiële ontwikkelingen kadernota en raadsbrief

In deze bijlage is een nadere uitsplitsing gemaakt van het resultaat van de kadernota en daarmee het financiële uitgangspunt van de begroting 2023. Onderstaande tabel maakt inzichtelijk hoe het resultaat van de begroting 2022 zich heeft ontwikkeld tot het resultaat na vaststelling van de kadernota 2023. Vervolgens is een gedetailleerde uitsplitsing weergegeven van de verschillende ontwikkelingen uit de kadernota.

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Begrotingsresultaat begroting 2022	1.727	1.828	697	nvt
Amendement subsidie IVN Noord	-30	-30	-30	-30
Raadsbrief septembercirculaire 2021	666	262	2.292	nvt
Vastgesteld begrotingsresultaat begroting 2022	2.363	2.060	2.959	820
Raadsbrief decembercirculaire 2021	-123	0	0	0
Actuele stand begrotingsresultaat vóór Kadernota 2023	2.240	2.060	2.959	820
Kadernota 2023:				
Raadsbesluit nieuwbouw Wijkcentrum Angelslo	-27	-53	-43	-38
Meerjarenperspectief Grondexploitatie Kadernota 2023	339	703	269	108
Autonome ontwikkelingen	3.600	7.121	6.315	-1.665
Voorstellen met dekking	75	25	0	0
Voorstellen indexaties	-2.774	-2.959	-3.344	-3.951
Voorstellen Nieuw Beleid/coalitieakkoord/moties	PM	PM	PM	PM
Begrotingsresultaat kadernota 2023	3.454	6.898	6.157	-4.726
Raadsbrief "coalitieakkoord en actueel financieel perspectief 2022-2026"	8.771	13.864	19.546	9.810
Begrotingsresultaat na behandeling kadernota 2023	12.225	20.762	25.703	5.084

Autonome ontwikkelingen kadernota 2023

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Uitbreiding college met 1 wethouder (exclusief ondersteuning)	-130	-130	-130	-130
Extra kosten afvoer en opslag van inboedels bij een woningontruiming	-61	-61	-61	-61
Stijgende kosten verzekeringspremies schoolgebouwen PO en VO	-117	-130	-143	-156
Onderwijsachterstandenbeleid	300	PM	PM	PM
Azc-school	-56	-56	-56	-56
Toenemende kosten leerlingenvervoer	PM	PM	PM	PM
Inrichting openbaar gebied als gevolg van (nieuw)bouw van scholen: kapite	-24	-48	-72	-96
Ophogen budget Nieuwe Initiatieven	PM	PM	PM	PM
Extra middelen voor planmatig onderhoud gebouwen	-850	-850	-850	-850
Af. toe te rekenen aan effect prijsindexatie (naar categorie indexatie)	275	275	275	275
Effecten Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw	-200	-200	-200	-200
Gebiedsontwikkeling Angelslo	-100	PM	PM	PM
Aanpassing BTW PMD in tarief	PM	PM	PM	PM
Effect diftar	PM	PM	PM	PM
Rijksmiddelen bodemsanering	PM	PM	PM	PM
Extra middelen Handelsweg	PM	PM	PM	PM
Bijdrage aan de RUD - effect Omgevingswet	PM	PM	PM	PM
Aanpak bodemdaling	PM	PM	PM	PM
Technisch beheerder woonwagencentrum	-60	-60	-60	-60
Tekort lopende contracten PinkRocade	-160	-160	-160	-160
Aanbestedingen applicaties Sociaal Domein	-300	-300	-300	-300
SAM bewindvoering	-200	-200	-200	-200
Bijzondere bijstand woninginrichting	-200	-200	-200	-200
Verwijderen parkeervoorziening P-Schapenveenweg in 2025	-	-	-650	-
Voordeel in exploitatie	50	50	50	-
Af. reservering voordeel in exploitatie tgv reserve Emmen Vernieuwt	-50	-50	-50	-
Af. Dekking uit reserve Emmen Vernieuwt	-	-	490	-
Klimaat adaptieve openbare ruimte	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Kosten brugbediening Veenvaart	-49	-55	-61	-67
Budget onderhoud wegen in plaats van activering via krediet	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900
Af. vrijval kapitaallasten jaarlijks krediet wegen	72	108	144	144
Extra onderhoud en beheer N862	-	-	-	PM
Onderhoud begraafplaatsen	PM	PM	PM	PM
Exotenbeheer	-100	-100	-100	-100
Extra begeleiding snoei jonge bomen	-75	-77	-80	-82
Onderzoek waterbeheer en onderhoud	-150	-	-	-
Verhuizing CBK de Fabriek en Rensenpark	-105	-	-	-
Voorbereiding en feestelijke opening nieuwbouw CBK	PM	-	-	-
Afname eigen bijdrage Wmo	-450	-450	-450	-450
Stijging volume schoonmaakkosten Wmo	-300	-300	-300	-300
Af. dekking middelen indexatie loonkosten dec.circ 2021 (progr.10)	300	300	300	300
Toenemende lasten bouwkundige aanpassingen	-260	-265	-270	-280
Kosten trapliften Wmo	-234	-248	-264	-280
Wet Kinderopvang	-256	-256	-256	-256

Menso - Dienstverleningsovereenkomst	-514	-553	-596	-650
Af: dekking	649	649	649	640
Af: reservering risicobuffer	-34	-34	-12	
Bijdrage aan de EMCO	-18	25	287	673
Af: verrekening met taakstelling EMCO/Menso	18	-25	-11	-11
Structureel voordeel jeugdhulp	300	300	300	300
Woonplaatsbeginsel jeugd	237	237	237	237
Kosten hulpmiddelen Wmo	PM	PM	PM	PM
Uitvoering langdurig inkomensbeheer	PM	PM	PM	PM
Hervormingsagenda jeugd	PM	PM	PM	PM
Wachlijstproblematiek jeugd	PM	PM	PM	PM
Na-ijl effecten corona jeugdhulp	PM	PM	PM	PM
Beschermde wonen	450	450	450	450
Vroegsignalering schuldhulpverlening	-290	-290	-290	-290
Aanpassing basisgegevens gemeentefonds	564	660	816	920
Accres gemeentefonds - regeerakkoord	5.564	10.272	11.663	5.457
Af: afslag 25% i.v.m. mogelijke onderuitputting rijksuitgaven	-1.391	-2.568	-2.916	-
Bevriezen opschalingskorting - regeerakkoord	2.675	3.531	4.494	-
Herziening gemeentefonds	PM	PM	PM	PM
Rijksmiddelen jeugdzorg - regeerakkoord	2.460	1.680	-1.390	-2.044
Structurele effecten corona	PM	PM	PM	PM
Renteontwikkeling	-200	-360	-330	-400
Uitbreiding belastinggebied vanaf 2026 - regeerakkoord	-	-	-	PM
Uitbreiding formatie communicatie	-100	-100	-100	-100
Diverse posten van € 50.000 of lager	-380	-390	-382	-382
Autonome ontwikkelingen kadernota 2023	3.600	7.121	6.315	-1.665

Voorstellen met dekking kadernota 2023

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid	-100	-100	-100	-100
Af: dekking uit vacatureruimte	50	50	50	50
Af: dekking uit taakmutatie gemeentefonds WvGGZ	50	50	50	50
Omgevingswet/WKB - uitvoeringskosten	-780	-520	-585	PM
Af: dekking uit rijksmiddelen	780	520	585	PM
PMD Hoogbouw - investering / vaste kosten	-481	-495	-510	-526
Af: dekking investering / vaste kosten in tarief (vanaf 2024) of voorziening (ir	481	495	510	526
PMD Hoogbouw- inzamelkosten incl 3% indexatie	-192	-198	-204	-210
Af: dekking door lagere verwerkingskosten	192	198	204	210
Raamovereenkomst afvalbakken	-25	-32	-39	-46
Af: dekking via het tarief	25	32	39	46
Vervanging PMD/ GFT minicontainers	-275	-283	-292	-300
Af: dekking via tarief	275	283	292	300
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	-114	-228	-228	-228
Af: dekking uit kostenbesparingen energie/onderhoud	114	228	228	228
SAM webshop	-25	-25	-25	-25
Af:dekking Borger-Odoorn en Coevorden	25	25	25	25
BUIG - voordeel aan de kostenkant	545	1.096	964	769
Af: doorvertaling naar lagere rijksmiddelen	-545	-1.096	-964	-769
Ontwikkelbudget Van Gogh	75	25	-	-
Procesregisseur zorg en veiligheid	-70	-70	-70	-70
Af: dekking uit taakmutatie gemeentefonds WvGGZ	70	70	70	70
Automatisering - kap.lasten	-170	-170	-170	-
Af: dekking uit bestaande middelen	170	170	170	-
Coördinator Wet Open Overheid	-90	-90	-90	-90
Af: dekking uit taakmutatie gemeentefonds WOO	90	90	90	90
Voorstellen met dekking kadernota 2023	75	25	0	0

Voorstellen indexaties kadernota 2023

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe	-112	-228	-348	-602
Integraal Huisvestingsplan Primair en Voortgezet Onderwijs (IHP PO-VO)	-93	-186	-279	-372
Verhoging Energielasten	-750	-750	-750	-750
Kostenstijging planmatig onderhoud gebouwen	-275	-275	-275	-275
Indexaties onderhoudsbestekken groen	-60	-94	-120	-159
Indexeren budgetten meldingsgericht onderhoud	-51	-53	-54	-55
Indexatie subsidie Facet	-45	-45	-45	-45
Mestsstoffen - onderhoud (sport)velden, sportparken en terreinen	-46	-46	-46	-46
Bijdrage aan de GGD	-420	-285	-355	-500
Af: dekking uit rijksmiddelen (taakmutaties gem.fonds)	66	66	66	66
Stijging verzekeringspremies	-225	-225	-225	-225
Stelpost loonstijging	-148	-148	-148	-148
Indexatie subsidies	-100	-100	-100	-100
Dekking uit stelpost subsidies	100	100	100	100
Ophogen centrale stelpost indexaties	-75	-150	-225	-300
Opvangen exceptionele prijsstijgingen kredieten	-540	-540	-540	-540
Voorstellen indexaties kadernota 2023	-2.774	-2.959	-3.344	-3.951

Raadsbrief actueel financieel perspectief 2022-2026

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Nog niet verwerkt in perspectief: coalitieakkoord/nieuw beleid/PM-posten	PM	PM	PM	PM
Nog niet verwerkt in perspectief: bedrijfsvoering	PM	PM	PM	PM
Effect meircirculaire 2022	8.470	15.338	22.720	14.624
Bevriazing volumeaccres gemeentefonds - afslag 25% niet meer nodig	PM	PM	PM	-
Oplossing voor "het ravijn"				PM
Verhogen stelpost loonstijging i.v.m. hogere index CEP 2022	-1.183	-2.958	-4.658	-6.298
Stoppen ABP-premie VPL met ingang van 1/1/2023	1.484	1.484	1.484	1.484
Meenemen stelpost nog niet begrote indexatie overige kosten	PM	PM	PM	PM
Actueel BUIG-budget	PM	PM	PM	PM
Raadsbrief actueel financieel perspectief 2022-2026	8.771	13.864	19.546	9.810

Bijlage H Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement zijn de kengetallen weergegeven. In deze bijlage worden de kengetallen nader toegelicht en een analyse gegeven van het meerjarig verloop van de kengetallen.

Kengetallen alleen zeggen nog niet veel: het gaat enerzijds om de onderlinge relatie tussen kengetallen (en andere variabelen) en anderzijds om de ontwikkeling in de tijd die de kengetallen laten zien. Die meerjarige trend kan laten zien of de financiële positie verbetert of juist verslechtert.

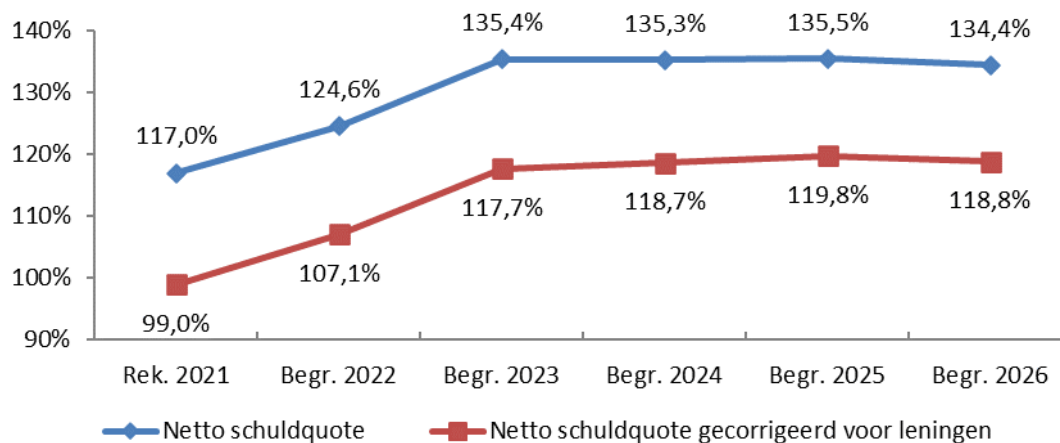
De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

1. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

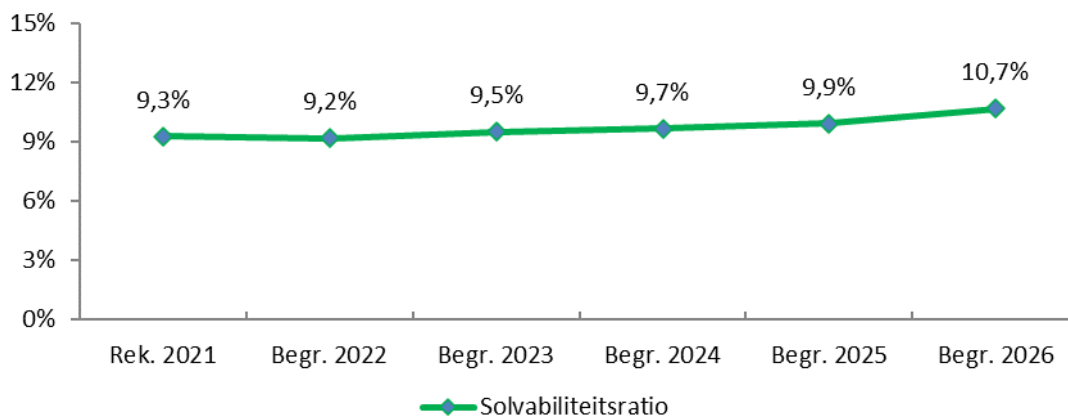
Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van het totaal van de baten. Hiermee kan een oordeel worden gevormd in hoeverre het inkomen van de gemeente toereikend is om de schuldverplichtingen te voldoen. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Daarnaast wordt de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, als apart cijfer gepresenteerd. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

In het algemeen geldt dat een lager percentage beter is dan een hoger. De signaalwaarde voor de netto schuldquote is >130%. Binnen de gemeente Emmen is sprake van een relatief hoge schuldendruk. Dit is veroorzaakt door de investeringen van afgelopen jaren in o.a. centrumvernieuwing. Tevens is te zien dat door de verstrekte lening aan Wildlands de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen lager is en net onder de signaalwaarde blijft. In 2021 is de netto schuldquote verbeterd doordat o.a. de leningenportefeuille is gedaald. Dit zet zich waarschijnlijk door in 2022. Echter doordat het openbaar onderwijs is verzelfstandigd dalen de totale baten waardoor de netto schuldquote licht stijgt. Deze stijging zet de komende jaren door, onder andere door de investeringen in Emmen bereikbaar.

2. Solvabiliteitsratio

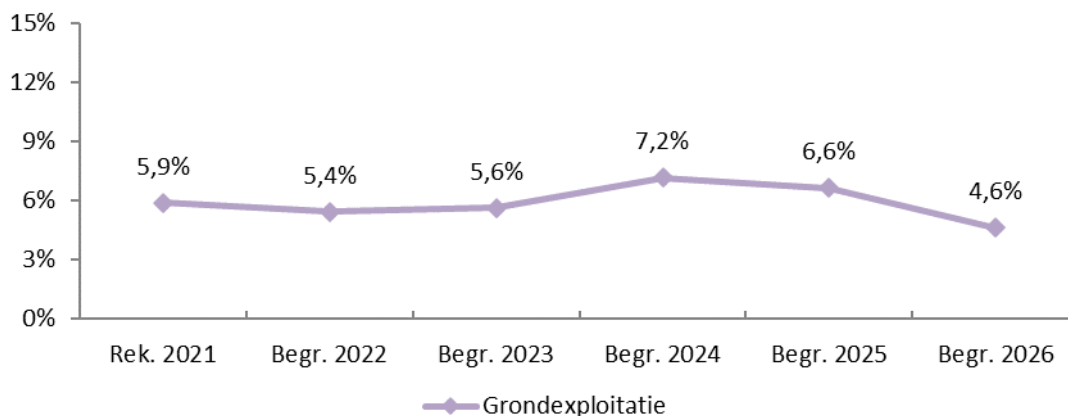
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. De signaalwaarde is <20% en daar zit de gemeente Emmen dus flink onder. Dit is het gevolg van jarenlange investeringen die (deels) zijn gedekt door de inzet van reserves. Om de solvabiliteit te verbeteren wordt jaarlijks € 3,4 miljoen in de algemene reserve gestort, waardoor meerjarig een lichte stijging is te zien. Daarmee wordt ook getracht wordt het weerstandsvermogen te verhogen. In 2021 is de solvabiliteit gestegen door het positieve jaarrekeningresultaat van ruim € 17 miljoen.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

De signaalwaarde is >35%, echter het kengetal laat een veel lagere waarde zien wat wijst op een gering beslag en daarmee een gering risico van de grondexploitatie op de exploitatie van de gemeente.

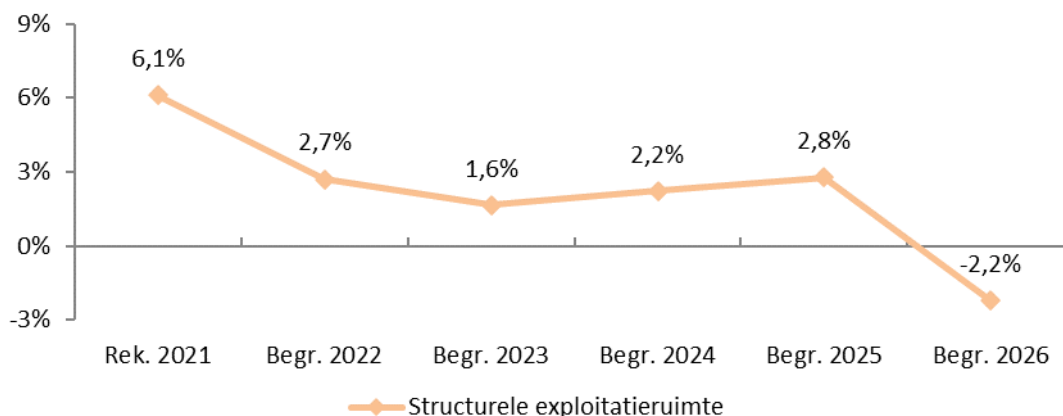

4. Structurele exploitatieruimte

In dit kengetal komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt om de structurele lasten te dekken. Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Over de periode tot en met 2025 is sprake van structurele ruimte, oftewel een positief saldo van structurele baten/lasten, en daarmee een meerjarig structureel sluitende begroting. Vanaf 2026 is er geen structurele exploitatieruimte wat wordt veroorzaakt door het negatieve begrotingsresultaat (ravijn).

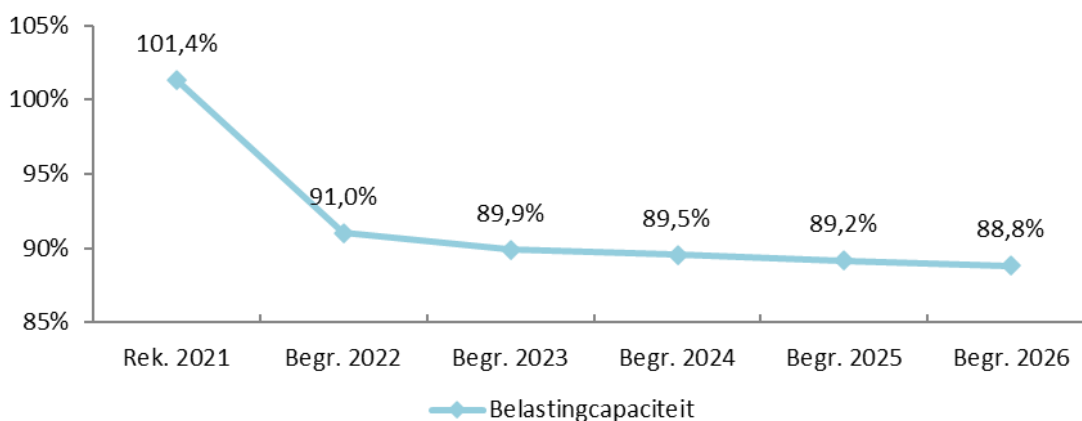

5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Als dit percentage laag ligt, hoeft dat nog niet te betekenen dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De lagere woonlasten kunnen immers ook veroorzaakt zijn door een lagere gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

De ruimte die de gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten wordt verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De signaalwaarde is >105%.

De daling in 2022 wordt veroorzaakt doordat de landelijke gemiddelde woonlasten van een gezin flink zijn gestegen ten opzichte van 2021. Hierdoor zakt de belastingcapaciteit onder de 100% waardoor in de gemeente Emmen de woonlasten lager zijn dan de gemiddelde landelijke woonlasten.

Bijlage I Verbonden partijen

A. Deelname in gemeenschappelijke regelingen																			
Bedragen x € 1.000																			
Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Meerjarige bijdrage					Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2023											
		2022	2023	2024	2025	2026		Begin begrotingsjaar	Eind begrotingsjaar		Resultaat								
Recreatieschap Drenthe	Diever programma 2	€	177	€	181	€	185	€	189	€	193	8,0%	EV	€	1.168	EV	€	1.206	
		W	€	1.063	W	€	1.021	Resultaat	nihil										
* cijfers begroting 2023																			
De 12 Drentse gemeenten participeren. De burgemeester is voorzitter van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.																			
Eems Dollard Regio (EDR) Programma	Bad Nieuweschan: programma 2	€	13	€	13	€	13	€	13	€	13	nvt	EV	N.B.	EV	N.B.	Resultaat		nihil
		W	N.B.	W	N.B.						Resultaat		nihil						
* cijfers over vermogen niet bekend																			
De portefeuillehouder werk is lid van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur.																			
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe	Assen programma 9	€	4.386	€	4.330	€	4.480	€	4.625	€	4.625	8,0%	EV	€	2.216	EV	€	2.562	
		W	€	6.750	W	€	6.750	Resultaat	nihil										
* cijfers uit begroting 2023																			
De 12 Drentse gemeenten participeren. De gemeente is in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Volksgezondheid. De portefeuillehouder is tevens vicevoorzitter.																			
Gemeenschappelijke Veiligheidsregio Drenthe	Assen programma 3	€	7.240	€	7.498	€	7.760	€	8.156	€	8.298	8,0%	EV	€	2.665	EV	€	2.448	
		W	€	25.569	W	€	27.004	Resultaat	nihil										
* cijfers begroting 2023																			
De 12 Drentse gemeenten participeren. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten. De Burgemeester is tevens lid van het dagelijks bestuur en plv. voorzitter.																			
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe	Assen programma 5	€	3.574	€	3.644	€	3.689	€	3.759	€	3.759	8,0%	EV	€	188	EV	€	425	
		W	€	4.348	W	€	4.344	Resultaat	nihil										
* cijfers uit begroting 2023																			
De gemeente is in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Toezicht en Handhaving. De portefeuillehouder is tevens voorzitter.																			
EMCO Groep	Emmen programma 9	€	2.556	€	2.283	€	2.007	€	1.621	€	1.621	81,9%	EV	€	-	EV	€	-	
		W	€	13.145	W	€	12.955	Resultaat	€ -3.573										
* cijfers begroting 2023																			
3 gemeenten participeren in de EMCO groep. 4 portefeuillehouders zijn lid van het algemeen bestuur. 1 portefeuillehouder is tevens voorzitter van het db en ab.																			
Publiek Vervoer Groningen Drenthe	Assen programma 4 en 9	€	89	€	91	€	94	€	96	€	96	3,8%	EV	€	165	EV	€	87	
		W	€	190	W	€	150	Resultaat	€ 2										
* cijfers uit begroting 2023																			
12 Groningse gemeenten, 12 Drentse gemeenten en de provincies Groningen en Drenthe participeren.																			

B. Deelname in stichtingen/ verenigingen/ overige

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Bijdrage	Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2023			
				Begin begrotingsjaar	Eind begrotingsjaar	EV	N.B.
Stichting Bodembeheer Schoonebeek	Emmen programma 5	Nvt	Nvt	EV	N.B.	EV	N.B.
				W	N.B.	W	N.B.
						Resultaat	N.B.
				<i>* cijfers over vermogen niet bekend</i>			

Namens de gemeente is de portefeuille-houder Milieu en Duurzaamheid lid van de raad van toezicht.

PPS Bestemmingsplan Stroomdal	Schoonebeek programma 5	Nvt	Nvt	EV	N.B.	EV	N.B.
				W	N.B.	W	N.B.
						Resultaat	N.B.
				<i>* cijfers over vermogen niet bekend</i>			

Alle partijen hebben een gelijke stem. Besluiten en kunnen alleen worden genomen als alle partijen aanwezig zijn en met unanimitieit van stemmen.

Coöperatieve Vereniging DIMPACT	Enschede programma 10	Nvt	Nvt	EV	N.B.	EV	N.B.
				W	N.B.	W	N.B.
						Resultaat	N.B.
				<i>* cijfers over vermogen niet bekend</i>			

De portefeuillehouder zorg, welzijn en bedrijfsvoering vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur van de vereniging en de gemeentesecretaris is lid van de raad van commissarissen.

C. Deelnemingen niet zijnde verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Bijdrage	Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2023			
				Begin begrotingsjaar	Eind begrotingsjaar		
Vereniging Internationaler Naturpark Bourtanger Moor Bargerveen	Meppen programma 2	Nvt	Nvt	EV	N.B.	EV	N.B.
				WV	N.B.	WV	N.B.
						Resultaat	N.B.
				<i>* cijfers over vermogen niet bekend</i>			
De gemeente Emmen heeft een zetel in het DB en de ledenvergadering.							
Vereniging VEGANN	programma 10	Nvt	Nvt	EV	N.B.	EV	N.B.
				WV	N.B.	WV	N.B.
						Resultaat	N.B.
				<i>* cijfers over vermogen niet bekend</i>			
De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de vereniging.							
Stichting Duurzaamheid Essent	programma 10	Nvt	Nvt	EV	N.B.	EV	N.B.
				WV	N.B.	WV	N.B.
						Resultaat	N.B.
				<i>* cijfers over vermogen niet bekend</i>			

Als oud-Essent aandeelhouder neemt de gemeente Emmen deel in de Stichting.

D. Deelname in coöperaties/ vennootschappen

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Gevestigd te/ Programma	Meerjarig dividend					Zeggenschap	Vermogen en resultaat 2023			
		2022	2023	2024	2025	2026		Begin begrotingsjaar	Eind begrotingsjaar		
Area Reiniging NV	Emmen programma 5	€ 230	€ 230	€ 230	€ 230	€ 230	54,9%	EV	€ 6.335	EV	€ 7.426
								W	€ 14.321	W	€ 14.207
										Resultaat	€ 1.750

* cijfers uit jaarrekening 2021

Via stemrecht op aandelen: 54,94%.

De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

Stadionbedrijf Emmen BV	Emmen programma 10	Nvt					Nvt	EV	€ -1.400	EV	€ -1.400
								W	€ 3.400	W	€ 3.400
										Resultaat	€ 2

* cijfers uit jaarrekening seizoen 2017/2018

EV en W gemeten van 30/6 2017 tm 30/6 2018

Via stemrecht op aandelen.

Vertegenwoordiger van de gemeente Emmen als aandeelhouder is de portefeuillehouder Financiën.

NV Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag programma 10	€ 145	€ 145	€ 145	€ 145	€ 145	0,1%	EV	€ 4.364.000	EV	€ 4.329.000
								W	€ 155.995.000	W	€ 144.728.000
										Resultaat	€ 236.000

* cijfers uit jaarrekening 2021

Via stemrecht op aandelen: 0,105%.

De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

Enexis Holding	Rosmalen programma 10	€ 450	€ 300	€ 300	€ 300	€ 300	0,6%	EV	€ 4.241	EV	€ 4.231
								W	€ 5.154	W	€ 5.234
										Resultaat	€ 89

* cijfers via opgave per mail

Via stemrecht op aandelen: 0,5917%.

De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt					0,9%	EV	€ 1.532	EV	€ -
								W	€ 7	W	€ -
										Resultaat	€ -50

* cijfers via opgave per mail.

Via stemrecht op aandelen: 0,8977%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

1e CSV Amsterdam BV	s-Hertogenbosch programma 10	Nvt					0,9%	EV	€ 312	EV	€ -
								W	€ 23	W	€ -
										Resultaat	€ -100

* cijfers via opgave per mail.

Via stemrecht op aandelen: 0,8977%. De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

Menso NV	Emmen programma 9	Nvt					100%	EV	€ 1.233	EV	€ 1.924
								W	€ 3.573	W	€ 5.974
										Resultaat	€ 691

* cijfers jaarrekening 2021

Via stemrecht op aandelen: 100%.

De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

NV Waterbedrijf Drenthe	Assen programma 5	€	1	€	1	€	1	€	1	12,02%	EV	€	42.844	EV	€	52.767	
												WV	€	3.014	WV	€	2.856
															Resultaat	€	9.924

Via stemrecht op aandelen: 12,02%.

De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

* cijfers uit jaarrekening 2021

Wildlands Adventure Zoo Emmen (incl. Atlas Theater)	Emmen programma 10	Nvt*								100%	EV	€	-41.819	EV	€	-42.966	
												WV	€	78.192	WV	€	82.441
															Resultaat	€	-1.146

Via stemrecht op aandelen: 100%.

De portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Emmen in de AvA.

De gemeente Emmen is 100 % aandeelhouder van NDP B.V. (aandeelhouder van Wildlands Adventure Zoo Emmen B.V.).

* cijfers jaarrekening 2020

Bijlage J Basisset Beleidsindicatoren

Conform de Regeling Beleidsindicatoren Gemeenten hanteren gemeenten voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de beleidsprogramma's en programmaverantwoording onderstaande beleidsindicatoren. Deze staan met de meest recent gemeten waarde op www.waarstaatjegemeente.nl. De daarbij aangeven waarde en de periode waarover de indicator is bepaald kan minder actueel zijn omdat de meest recente waarde nog niet is aangeleverd of is verwerkt in www.waarstaatjegemeente.nl. De peildatum is september 2022.

Programma 2 Economie en werkgelegenheid						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Functiemenging	%	2021	Emmen	48,4	CBS BAG/LISA bewerking ABF Research	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
			Drenthe	50,1		
			Nederland	53,3		
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2021	Emmen	134,7	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			Drenthe	152,2		
			Nederland	165,1		
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	Emmen	696,9	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA bewerking ABF Research	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
			Drenthe	742,6		
			Nederland	805,5		
Programma 3 Veiligheid						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021	Emmen	5	Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
			Drenthe	6		
			Nederland	8		
Misdrijven - Gewelddismisdrijven	per 1.000 inwoners	2021	Emmen	4,5	CBS - Criminaliteit	Het aantal gewelddismisdrijven. Voorbeelden van gewelddismisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
			Drenthe	3,3		
			Nederland	4,3		
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2021	Emmen	6,1	CBS - Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
			Drenthe	5,9		
			Nederland	6,1		
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2021	Emmen	1,1	CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
			Drenthe	1,1		
			Nederland	1,3		
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2021	Emmen	1,7	CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
			Drenthe	1		
			Nederland	1,8		

Programma 4 Onderwijs en Jeugd						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	Emmen	0	DUO / Ingrado	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
			Drenthe	0,7		
			Nederland	2,5		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	Emmen	29	DUO / Ingrado	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
			Drenthe	19		
			Nederland	19		
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	Emmen	2,4	DUO / Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2021" staat voor schooljaar "2020/2021".
			Drenthe	1,9		
			Nederland	1,9		
Programma 5 Bouwen, Wonen en Milieu						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	Emmen	186	CBS statistiek Huis-houdelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
			Drenthe	153		
			Nederland	170		
Hernieuwbare energie	%	2019	Emmen	6,9	Klimaatmonitor - Rijks-waterstaat	
			Drenthe	10,1		
			Nederland	8,6		
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2021	Emmen	8,5	Basis-registraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
			Drenthe	7,8		
			Nederland	8,9		
Programma 6 Inkomensondersteuning						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	Emmen	9	CBS Jeugd	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
			Drenthe	6		
			Nederland	6		
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2020	Emmen	3	CBS Jeugd	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
			Drenthe	3		
			Nederland	2		
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	Emmen	66,2	CBS Arbeids-deelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
			Drenthe	68,8		
			Nederland	70,4		
Personen met een bijstandsuitkering	per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	2021	Emmen	49,9	CBS Participatie-wet	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
			Drenthe	36		
			Nederland	46		

Programma 6 Inkomensondersteuning						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Lopende re-integratievoorzieningen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	Emmen	219,5	CBS Participatiewet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			Drenthe	244,6		
			Nederland	202		
Programma 8 Sport en Cultuur						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Niet-sporters	%	2020	Emmen	63,6	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wedelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
			Drenthe	55,5		
			Nederland	49,3		
Programma 9 Sociaal Domein						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Demografische druk	%	2022	Emmen	77,7	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
			Drenthe	81,2		
			Nederland	70,3		
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2020	Emmen	1	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
			Drenthe	1		
			Nederland	1		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	Emmen	14,5	CBS Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.
			Drenthe	14,1		
			Nederland	12,9		
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	Emmen	1,6	CBS Jeugd	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.
			Drenthe	1,3		
			Nederland	1,2		
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	Emmen	0,5	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, kan jeugdreclassering eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
			Drenthe	0,4		
			Nederland	0,3		
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2019	Emmen	950	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeen
			Drenthe	781		
			Nederland	680		

Programma 10 Bedrijfsvoering en Inkomstenbronnen						
Indicator	eenheid	periode	Emmen / Drenthe / Nederland	waarde	bron	omschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2021	Emmen	186	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
			Drenthe	230		
			Nederland	290		
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishouden	€	2022	Emmen	886	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
			Drenthe	810		
			Nederland	Onb.		
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	€	2022	Emmen	918	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
			Drenthe	860		
			Nederland	Onb.		

